Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען | הײנט 8 זײטען.

נייער פאָלקסבלאַט

אונפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

Nr. 274/1569 | Łódź, Niedziela 25 listopada 1928 r. | זעקסטער יאָהרגאַנג | לאָדז, זונטאָג, יב כסלו תרפ"ט | Nr. 274/1569

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּיעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

נוצט אויס די געלעגענהייט!

פון מאָנטאַג, דעם 26-טען נאָוועמבער ביז דעם 5 טען דעצעמבער ד. י.
פערקויף איך 50% פון די קאָסמעטישע אַרטיקלען
צו שפּאָט ביליגע פּרייזן
15 ביז 30 פּראָצענט אונטער'ן פּרייז

Perfumerja S. BUCHWAJC, PIOTRKOWSKA 22
TELEFONY: 31-43 i 59-67.

באַמערקונג: יעדער קויפער בעקומט גראַטיס אַ פלאַקאָן עכט קעלניש וואַסער JOHAN MARJA FARYNA און אַ טובקע צאָהן-פּאַסטע Chlorodont

לאַגער פון באַטען און קאָלדרעס א.פּ. „GUMIPOL"

15 NOWOMIEJSKA 15

עמפּפעהלט אויסשליסליך די „GENTLEMAN" אויסאַרבייטונגען פון דער פירמע

פאַבריקס-פּרייזען! הורט- און דעטייל-פערקויף!

אַכטונג! אַכטונג!

וואָרנונג!

צוליב דעם, וואָס מענדעל גליקסמאַן (זגערזשער 28) האָט אונז געדראָהט צו טעראָריזירען און די קראַטעס פון געשעפט אַרויסצורייסען, מאַכען מיר איהם פעראַנטוואָרטליך פאַר די ווערטער און מיר וועלען די זאַך איבערגעבען דער פּראָקוראַטור. מיר בעשטעטיגען דאָס אויביגע דורך דעם עדות יעקב שיפלינגער (זגערזשער 28). הויז-בעזיצער

פ. דימאַנט, זגערזשער 28
און אייזען-לאַגעריסט יעקב רובין.

2703

„קרן היסוד" לאָדז.

פילהאַרמאָניע-זאַל, נאַרוטאָוויטשאַ 20.

הײנט, זונטאָג, י"ב כסלו, דעם 25. נאָוו ד. י., 9 אַ זייגער אין אָוענד קומט פאָר

אַפיציעלע אַקאַדעמיע

לכבוד דער ארץ-ישראל דעלעגאַציע

מיט רעדעס וועלען אַרויסטרעטען די מיטגלידער פון דער דעלעגאַציע:

דיכטער **לייב יפה**, מיטגליד פון דירעקטאָריום פון קרן-היסוד אין ירושלים און ה' **שמואל זשוכאָוויצקי** גרינדער און בויער פון דער קאָלאָניע מגדיאל אין א"י.

ווי אויך ד"ר מ. וואַלדמאַן (בערלין), רעד. פון דער „יודישער רונדשוי".

איינגאַנגס-בילעטען אין ציוניסט. ביוראָ (צעג. 4) אין „התאחדות", שענקעוויטשאַ 3/5 און פון 5 אַ זייגער — אין פילהאַרמ.-קאַסע.

בעקאַנטמאַכונג

דער קליינהענדלער-פעראיין אין לאָדז, פּיעטריק. 6 מאַכט בעקאַנט אַלע מיטגלידער, אַז פון דינסטאָג, דעם 27-טען נאָוועמבער 1928 ווערט ערטיילט גאַנץ אומזיסט

יורידישע עצות

יעדען דינסטאָג פון 8—9 אָוענד, דורך בעוואוסטע אַדוואָקאַטען די פערוואַלטונג.

Dr. med. STUPEL

.12 Szkolna 12.

ספּעציאַליסט פאַר הויט-, האָר און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, לישיי און ראַק, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.

נעמט אָן פון 6 ביז 9 אין אָוענד.

בלב נדכה וכואב אנו מביעים בזה את צערינו העמוק ביגונם הרב של חברנו **אריה** ומשפחתו במות עליהם אביהם היקר

נ. ע. יהושע טרויבע

המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים!

ברגשי צער:

שאול טערקעלטויב	אריה ציניאַמאַן	שמאי ציגלער
יוסף פישער	זעליג וויקינסקי	פנחס גערבער
		מנחם ליבערמאַן

2702

בעקאַנטמאַכונג.

דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט אונזער ג' קונדשאַפט, אַז צוליב דער לעצטער שטייגערונג פון ראָזינקעס, זענען מיר געצוואונגען צו העכערען די פּרייזען פון אונזערע ווײַנען, וועלכע זענען כשר לברך בפה"ג ווי פאָלגענד:

1-טער סאָרט 1.70 זל. אין דעטייל
2-טער „ 2.00 „ פער פלאַש א. ז. וו.

מיט אַכטונג
הורט און דעטייל-געשעפט פון וויין און מעד

ח. שולדענריין וואַרשאַ, פראַנציסקאַנסקאַ 11, טעל. 224,93
פאַבריק פּראַנציסקאַ: סקע. 8.

מיר אַריקען אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל דעם
„לאָדזער יודישען אַרטיסטען-קאָלעקטיוו"
צוליב'ן טויט פון אונזער חבר, מיטגליד פון דער לאָדזער פעראיינס-פיליע

אשר לייב נירענבערג

הויפּט-פערוואַלטונג
פון יודישען אַרטיסטען-פעראיין אין פּוילען.

2607

אַנאָנסען אין „נייעם פאָלקסבלאַט" האָבען דעם בעסטען ערפאָלג!!

בעגרענצונגען פאַר יודען

דאַרפען לויט׳ן רעגירונגס-פּראָיעקט בלייבען.

רעדע פון רעפּ. האַרטגלאַס אין סיים.

וואַרשאַ, 24. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אויף דער פרייטאָגיגער זיצונג איז באַטראַכט געוואָרען דער פּראָיעקט פון געזעץ וועגען אָוועקגעבען די ערד אויף די מזרח-קרעסען צו די, וועלכע הייסען נאָר פּאַכטערס פון דער ערד. זיי האַלטען שוין די ערד אין פּאַכט לענגערע יאָהרען. די רוסישע רעגירונג האָט אָבער נישט געוואָלט אַנערקענען זייער אייגענטום-רעכט און אויך געמאַכט פער שידענע נאַציאָנאַליטעטען-בעגרעניצונגען, אַזוי האָבען פּאָלאַקען און יודען דאַרטען נישט געטאָרט קויפען קיין ערד. די רעגירונג שאַפט מיט׳ן איצטיגען פּראָיעקט אָפּ די רוסישע פאָרשריפטען וועגען דעם ראָזינגען ענין און אַנערקענט דאָס אייגענטום-רעכט פאַר די פּאַכטערס.

פון ד׳ מיניסטאָרען איז אַנוועזענד אין סיים דער פּרעמיער באַרטעל, פינאַנץ-מיניסטער און מיניסטער פאַר אַגראַר-רעפאָרם.

2

נאָך דער רעדע פון רעפערענט קוואַפּינסקי (פּ.פּ.ס.) האָט גענומען אַ וואָרט דער פּרעמיער באַרטעל און האָט אַריינגעטראָגען אַ גאַנצע רייה אויסבעסערונגען.

בעת דער פּראָיעקט איז בעהאַנדעלט געוואָרען אין דער קאָמיסיע האָט זיך אין איהם געפונען אַ פּונקט, אַז עס ווערען אָפּגעשטעלט אַלע בעגרענצונגען, וועלכע זענען געווענדעט געגען די פּאָלאַקען. אויפ׳ן פאָרשלאָג פון רעפּ. האַרטגלאַס, איז בעשלאָסען געוואָרען אַז עס ווערען אָפּגעשאַפט אויך די בעגרענצונגען, וועלכע זענען געווען געווענדעט געגען די יודען. אין דער רעדאַקציע איז דער פּראָיעקט געקומען אין סיים.

ס׳איז דעריבער געווען אַנ׳איבעראַשונג די ערקלערונג פון פּרעמיער, אַז ער פערלאַנגט, אַז ס׳זאָל צוריקגעקעהרט ווערען די אַלטע רעדאַקציע, דאָס הייסט, אַז ס׳זאָלען אָפּגעשאַפט ווערען די בעגרענצונגען, נאָר וואָס זענען געווענדעט געגען די פּאָלאַקען.

די רעפּוטאַטען האַרטגלאַס און גרינבוים רעאַגירען פון אָרט און ס׳קומט צו אַ ווערטער-אויסטויש צווישען דעם סיים-מאַרשאַלעק און רעפּוטאַט גרינבוים.

ס׳נעהמט אַ וואָרט רעפּ. האַרטגלאַס, וועלכער זאָגט: „איך בין צופרידען, וואָס מיר זעהען בולט, וואָס פאַר אַ מיינונג די רעגירונג האָט בנוגע דער יודישער בעפעלקערונג. אין אָנהויב האָב איך געמיינט, אַז די רעדאַקציע פון רעגירונגס-פּראָיעקט איז געווען אַ טעות און די קאָמיסיע האָט טאַקע אָפּגעשאַפט אויך די בעגרענצונגען פאַר יודען, און יאָהר 1926 האָבען דער פּרעמיער באַרטעל און דער געוו. יוסטיץ-מיניסטער מאַקאָווסקי צוגעזאָגט, אַז זיי וועלען אָפּשאַפען די צאַרישע בעגרענצונגען בנוגע יודען. ביז היינט האָבען מיר זיך נישט דערוואַרט אויפ׳ן ראָזיגען געזעץ. וואָס אמת איז פאַראַן אַנ׳אונטערשיד צווישען דעם יאָהר 1926 און איצט, ווייל דעמאָלט איז נאָך געווען פאַר דער הלואה (געלעכטער אין זאַל). מיר רוכט זיך אָבער, אַז מיר דערנעהנטערען זיך צו דער מינוט, ווען ס׳וועט זיין נוטיג אַ נייער קרעדיט.

דער פּרעמיער נעהמט נאָכאַמאָל אַ וואָרט און איז געגען די אויספיהרונגען פון רעפּ. האַרטגלאַס.

דער רעפערענט קוואַפּינסקי שטיצט שטאַרק אונטער די אויספיהרונגען פון רעפּ. האַרטגלאַס.

בעת דער רעדע פון רעפּ. קוואַפּינסקי האַלטען אָפּ אַ קורצע קאָנפערענץ די רעפּוטאַטען פון „איינסעל" סלאַוועק און קאָטשאַלקאָווסקי מיט׳ן פּרעמיער באַרטעל, דאַן קאָנפערירט רעפּ. קאָטשאַלקאָווסקי מיט׳ן סיים-מאַרשאַלעק און די אָפּשטימונג וועגען די אויסבעסערונגען פון פּרעמיער ווערט אָפּגעלייגט ביז׳ן נאָכ׳ן בעטראַכטען די נייע שטייער-פּראָיעקטען: די שטייער-פּראָיעקטען זענען איבערגעשיקט געוואָרען אין דער קאָמיסיע.

נאָכדעם האָט דער סיים-מאַרשאַלעק פּראָקלאַמירט אַ הפסקה פון פופצעהן מינוט. בעת דער הפסקה זענען פאָרגעקומען פיבערהאַפטע בעראַטונגען פון „איינסעל"-קלוב מיט׳ן פּרעמיער. די לינקע מיטגלידער פון קלוב האָבען ערקלערט, אַז זיי קענען נישט שטימען פאַר בעגרענצונגען פאַר יודען, ווי האָבען שטאַרק אַטאַקירט דעם יוסטיץ-מיניסטער מיישטאָוויטש, וועלכער זאָל זיין דער מחבר פון די בעגרענצונגען. נאָכ׳ן צוריק עפענען די זיצונג האָט רעפּ. פּיאַסעצקי פאָרגעלייגט דעם גאַנצען פּראָיעקט וועגען די פּאַכטערס איבערצושיקען אין קאָמיסיע.

דער ראָזיגער פאָרשלאַג איז אַדורכגעפאַלען, דאַן האָט רעפּ. פּיאַסעצקי ערקלערט, אַז דער „איינסעל"-קלוב וועט נישט אַנטיילנעהמען אין דער אָפּשטימונג וועגען דער אויסבעסערונג פון פּרעמיער. די רעפּוטאַטען פון רעגירונגס-בלאָק געהען אַרויס פון זאַל.

פאַר דער רעגירונגס-אויסבעסערונג בנוגע די בעגרענצונגען פאַר יודען האָבען געשטימט: די נ. ד. „פּיאַסט" און נ. פּ. ר. נעגען די פּ. פּ. ס. און די מינדערהייטען.

דער פאָרשלאַג איז אַדורכגעפאַלען.

דער פּרעמיער האָט דאַן געבעטען אַז פאַר דער דריטער לעזונג זאָל דער פּראָיעקט אויף אַ געוויסער צייט אָפּגעשיקט ווערען אין דער קאָמיסיע.

בעת׳ן בעהאַנדלען די פראַגע וועגען די נייע שטייערן, האָט רעפּ. אייזענשטיין („יודישע קאָלאָ") אָנגעוויזען, אַז די נייע נאָוועלע צום אומזאַץ-שטייער וועט נישט העלפען דע סיודישען קליינהאַנדעל, ווייל זיי לייזען אַזוי ווייניג, אַז זיי זענען נישט אימשטאַנד צו בעצאָהלען קיין בוכהאַלטער. דערביי העכערט מען דעם אומזאַץ-שטייער מיט 20 מאָל אַזוי פיל, מ׳שטעהט אויפ׳ן שטאַנדפּונקט, אַז יעדער סוחר איז אַ שווינדלער.

די נאָהענטסטע סיים-זיצונג קומט פאָר דעם נאָהענטסטען פרייטאָג.

גרויסע רעדע פון רעפּ. גרינבוים

ביים בעטראַכטען דעם בודזשעט פון אינערן-מיניסטעריום.

וואַרשאַ, 24. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אין דער בודזשעט-קאָמיסיע פון סיים האָט מען נעכטען רעבאַטירט דעם בודזשעט פון אינערן-מיניסטעריום. רעפּ. וואָשניצקי „וויזוואָלעניע" קריטיקירט שאַרף דאָס אינערן-מיניסטעריום און שטיצט דעם פאָרשלאַג פון די סאָציאַליסטען צו שטרייכען דעם דיספּאָזיציע-פאָנד פון דעם מיניסטעריום.

דאָס וואָרט בעקומט דאַן רעפּ. גרינבוים, ער ווייזט אָן, אַז עס רויערט אונאויפהערליך די אַנטיסעמיטישע אַגיטאַציע מיט׳ן ווויסען און הסכם פון דער רעגירונג. ער דערצעהלט וועגען בילדער וואָס שטעלען פאָר אַ דייטש אין אַ פּיקעלהויב און ווען מען קערט דאָס בילד איבער, בעקומט זיך אַ בילד פון אַ יוד, די ראָזיגע בילדער האָבען שוין געבראַכט צו בלוטיגע אָנפאַלען אויף יודען וועגען דער פראַגע האָבען מיר זיך געווענדעט צום מיניסטער, נאָר קיין תשובה איז ביז היינט נישטאָ. אָבער דאָס מיניסטעריום דולדעט אַזעלכע מעשים (מיניסטער סקלאַדקאָווסקי לאַכט) דאָס מיניסטעריום האָט גאָרנישט געטון אין דער פראַגע, און אויב ס׳האָט ביז איצט נישט געגעבען קיין תשובה הייסט עס, אַז דאָס מיניסטעריום רעקט עס.

מיניסטער סקלאַדקאָווסקי: דאָס איז נישט ערנסט, אויב מ׳פיהרט אַנ׳אויספאָרשונג מוז עס דויערען.

רעפּ. גרינבוים: אין בירנאָשטש ערשיינט אַ זשורנאַל „שבת-קוריער" ער פיהרט אַ העסליכע אַגיטאַציע, בעשולדיגט יודען, אַז זיי געברויכען בלוט אויף פּסח; ער דרוקט פאָטאָגראַפיעס פון פּאָלאַקען וואָס דערווענען זיך צו קויפען אין יודישע געוועלבער. מיר האָבען נישט געהערט אַז מען זאָל אַמאָל קאָנפיסקירען די צייטונג.

מיניסטער סקלאַדקאָווסקי: די צייטונג קאָנפיסקירט די פּראָקוראַטור. וועגען דעם דאַרף מען זיך ווענדען צום יוסטיץ-מיניסטעריום.

רעפּ. גרינבוים רעדט ווייטער: אין פּענסילוואַניען איז געשטאָרבען אַ יודישע פרוי לענאַ קאָהן, זי האָט איבערגעלאָזט 100,000 דאָלאַר דעם בידגאָשטשער מאַגיסטראַט פאַר די אָרימע יודען. די פרוי האָט איבערגעלאָזט אַ בילדער-גאַלעריע, אויף אַ געהיימער זיצונג האָט דער בידגאָשטשער מאַגיסטראַט בעשלאָסען די צוואָה נישט אָנצונעהמען ווייל „ס׳זענען נישטאָ אין בידגאָשטש קיין אָרימע יודען". דאָס איז נישט אמת און אַ״אַ בעשלוס פער בעסערט נישט די מיינונג וועגען די פּאָלאַקען אין אַמעריקאַ.

דער רעדנער בעקלאָגט זיך ווייטער, אַז דאָס אינערן-מיניסטעריום ענטפערט נישט אויף די אָנקלאַגעס וואָס יודען ווערען געשלאָגען דורך פּאָליציי. מ׳נעהמט ווייטער צו פּרנסות ביי יודען. דער רעדנער דערצעהלט פאַלען ווען מ׳האָט ביי יודישע קאַנדידאַטען געפאָדערט טויף-שיינען. אַזאַ בעציהונג צו בירגער בעפלעקט דעם גוטען נאָמען פון פּוילען און איז געגען די דעמאָקראַטישע פּרינציפּען פון גלייכע בירגער. עס הערשען ווייטער די טענדענצען צו בעגרעניצען די יודען אין זייערע רעכט. ערשט נעכטען — זאָגט רעפּ. גרינבוים — האָט דער פּרעמיער געפאָדערט איינצופיהרען בעגרענצונגען אין יודישע רעכט.

מיניסטער סקלאַדקאָווסקי: דער פּרעמיער האָט עס נישט געפאָדערט, און איך בעווייז די געלעגענהייט אויסצודריקען אָפיציעל די מיינונג פון דער רעגירונג, אַז זי איז געגען יעדער אַרט בעגרענצונגען פאַר יודען. כ׳בעט עס נעהמען צו קענטניש. איהר, מיינע העררען, שטעלט אָבער אויף פילפאַכע באַריערען, וואָס שטערען דער רעגירונג אַדורכצופיהרען איהרע כוונות.

רעפּ. גרינבוים: אַזוי האָט בשעתו גערערט סטאָליפּין צו די פּאָלאַקען.

מינ. סקלאַדקאָווסקי: ווען איך וואָלט צו אייך גערערט אַזוי ווי סטאָליפּין, וואָלט איהר שטילער געווען.

רעפּ. גרינבוים: מיר האָבען נישט מ׳ורא געהאַט פאַר סטאָליפּינען און האָבען נישט מורא פאַרן מיניסטער סקלאַדקאָווסקי.

דער פאָרזיצער פון דער קאָמיסיע, רעפּ. בירקאַ מאַכט אויפמערקזאַם רעפּ. גרינבוים, אַז ויינע אַנאַלאָגיעס פערגייען צו ווייט, און זאָג ער וועט זיין געצוואונגען ביי איהם אָפּצונעהמען דאָס וואָרט.

רעפּ. גרינבוי ם רעדט ווייטער און פאָדערט פון די רעגירונג מעשים. מ׳פאָדערט צו מעכאַניזירען די בעקערייען און מ׳גערענקט נישט, אַז מעכאַניזירען 1 בעקעריי קאָסט 200 טויזענד זלאָטעס, וועלכע דער בעקער פערמאָגט נישט, מען רואינירט און רעוואָלוציאָניזירט די אַרבייטער.

די רעגירונג איז אַ באַריערע צווישען דער פּוילישער און יודישער בעפעלקערונג, דעריבער וועלען מיר די רעגירונג נישט בעטראַכטען לויט איהרע ערקלערונגען נאָר לויט איהרע מעשים.

דאַן רעדט רעפּ. סטפּיטשינסקי פון „איינסעל"-צווישען אַנדערען זאָגט ער: אין גרינבוימס רעדע איז געווען אַ זאַץ, וועלכער בעליידיגט אַ מיניסטער, דאָס פערגלייכען אַ פּוילישען מיניסטער מיט׳ן רוסישען מיניסטער סטאָליפּין וועלען מיר נישט דערלאָזען און מיר וועלען דערויף רעאַגירען אויפ׳ן שאַרפסטען אופן.

אומזאַץ-שטייער צוטיילען אויף 8 קאַטעגאָריעס

פאָדערט רעפּ. אייזענשטיין.

וואַרשאַ, 24. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער פינאַנץ-קאָמיסיע ביים סיים האָט רעפּ. אייזענשטיין פאָרגעלייגט, אַז דער אומזאַץ-שטייער זאָל פערטיילט ווערען אויף 8 קאַטעגאָריעס.

20 מיליאָן מענשען הונגערן.

טרויעריגע אָפיציעלע סטאַטיסטיק

פּעקין, 24 (ספּ. טעל.) לויט אָפיציעלע ידיעות פון דער אינטערנאַציאָנאַלער קאָמיסיע צום קאַמף מיט׳ן הונגער אין כינאַ, דראָהט אַ הונגער 12 מיליאָן כינעזער. די צאָהל הונגעריגע וועט אין גיכען דערגרייכען 20 מיליאָן.

פּראָפ. ווייצמאַן אָפּגעפאָהרען פון אַמעריקאַ.

פייערליכער געזעגענונגס-אָוונט לכבוד דעם פּרעזידענט.

ניו-יאָרק, 24. (י. ט. א. טעלעגראַפיש) אויף דער שיף „בערענגאַריאַ" איז קיין לאָנדאָן אָפּגעפאָהרען דער פּרעזידענט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע פּראָפ. ווייצמאַן. פאַר זיין אָפּפאָהר איז פאַר ווייצמאַנ׳ען איינגעאָרדענט געוואָרען אַ פייערליכער געזעגענונגס-אָוונט. לואי מאַרשאַל האָט פּראָפ. ווייצמאַנ׳ען איבערגעגעבען אַ דאָקומענט בנוגע די בעוואָרענישען פונ׳ם ציוניסטישען אַקציאָנס-קאָמיטעט לגבי דעם בעריכט פון דער עקספּערטען קאָמיסיע, וואָס בעווייזט פיל מיינונגס-פערשידענהייטען.

פעליקס וואַרבורג, הרב שולמאַן און לואי מאַרשאַל האָבען געלויבט פּראָפ. ווייצמאַנ׳ס דערגרייכונגען פאַר׳ן אויפבוי פון א״י. ס׳האָבען נאָך גערעדט אַב. גאָלדבערג און קאַפּלאַן. פּראָפ. ווייצמאַן האָט ערקלערט, אַז נאָכ׳ן אַדורכפיהרען דאָס צושטעהן פון די אייראָפּעאישע נישט ציוניסטען צו דער יודישער אַגענץ, וועט זי צוזאַמענגערופען ווערען אין קומענדיגען יאָהר. צום סוף האָט פּראָפ. ווייצמאַן איינגעלאַדען לואי מאַרשאַל, אַז ער זאָל פערזענליך בעזוכען א״י.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען.
פעטריקאָווער 10, טעל. 31-86
נעהמט אָן פון 8—9½ פריה און פון 3½—4½ נאָכמ.

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעציעל פאַר לונגען-און הערץ-קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג-זון. אין דערהיים פון 3—5 נאָכמיטאָג.
צוריקגעקעהרט.

אַכטונג, פריזיער-מייסטער!
היינט, זונטאָג, דעם 25-טען נאָוועמבער ד. י., צום ערשטען טערמין 6 אַ זייגער אָוועגד און צום צווייטען טערמין 7 אַ זייגער אָוועגד וועט אין לאָקאַל פון האַנדווערקער-קלוב (פּאָלודניאָווע 4) פאָרקומען
די גענעראַל-פערזאַמלונג
מיט פאָלגענדער טאָג-אָרדנונג:
1) יעהרליכער בעריכט; 2) וואַהלען פון אַ נייער פערוואַלטונג; 3) פערשידענעס.
צוליב אייערע אייגענע אינטערעסען, קומט מאַסענהאַפט! די פערוואַלטונג.
2704

אַנ׳אָרט צו שלאָפען
פאַר 2 אַנשטענדיגע פרויליינס
איז אָפּצוגעבען ביי
עקשטיין אָגראָדאָווע 42

אַ קוואַליפיצירטער
בוכהאַלטער
מיט גוטע רעפערענצען
ווערט געזוכט
פון זאָפאָרט
צו ערפאַהרען אין אַדמינ.

מודעה.
דער ועד הרבנים מאַכט בעקאַנט, דאַס דער קצב
דוד הערש געלבאַרד
אַלעקסאַנדראָווסקאַ 23
האָט פערלוירען זיין נאמנות צו פערקויפען כשר פלייש
און די אַלע, וועלכע ווילען האָבען כשר פלייש טאָרען ביי איהם נישט קויפען.
2706

קאָלאָניזאַציע
פון יודען אין פראַנקרייך

מען רעדט איצט פיל אין דער יודישער וועלט וועגען קאָלאָניזאַציע. אין פיל לענדער איז איצט דאָ ביי יודען אַ שטרעבונג צו ערד־אַרבייט. אין פיל לענדער וואו יודען זענען אַרויסגעשטויסען געוואָרען פון זייערע ביז־איצטיגע פּרנסות אָדער די פּרנסות זייערע זענען בכלל אונטערגעגאַנגען אָדער האַלטען ביים אונטערגעהן און קיין ברייטע עמיגראַציע איז אויך נישט מעגליך — איז די שטרעבונג צו ערד־אַרבייט ביי יודען גאָר שטאַרק. עס איז דעריבער אויך אינטערעסאַנט צו שטעלען די פראַגע: זענען אויך אין פראַנקרייך פאַראַן מעגליכקייטען פאַר אַ יודישער קאָלאָניזאַציע?

עס איז אינטערעסאַנט ספּעציעל אָפּשטעלען זיך אויף דער פראַגע בפרט אַז אין דער לעצטער צייט האָבען זיך אָנגעהויבען פערשפּרייטען פערשידענע קלאַנגען וועגען דעם ענין, וועלכע קענען בלויז שאַדען ברענגען די בעמיהונגען צו קאָלאָניזירען יודען אין פראַנקרייך און דער עיקר, זיי קענען ברענגען אומגליק יודישע אימיגראַנטען, וואָס זענען ערגיץ ווייט און קומען צו פאָהרען אַהין מיט דער האָפנונג צו בעקומען אַרבייט ביי לאַנדווירטשאַפט.

דער דירעקטאָר פון פּאַריזער עמיגראַציאָנס־אַמט ה' גרינבערג, וועלכער האָט אַליין מיטגעווירקט ביים בעזעצען יודישע עמיגראַנטען אויף פראַנצויזישען באָדען און האָט אַליין מיט אַ געוויסער צייט צוריק בעזוכט די דערפער, וואו עס וואוינען יודען, האָט געגעבען אַ קלאָר און גענוי בילד פון די קאָלאָניזאַציאָנס־מעגליכקייטען פאַר יודען אין פראַנקרייך.

די סיסטעמאַטישע יודישע קאָלאָניזאַציאָנס־אַרבייט אין פראַנקרייך, האָט געזאָגט ה' גרינבערג, האָט רעדוויל זעהר אַ קליינעם פערנעהם. מיט דער אַרבייט פיהרט אָן דער צענטראַלער הילפס־קאָמיטעט פאַר יודישע עמיגראַנטען. די טעטיגקייט פון דעם קאָמיטעט דויערט סך־הכל צוויי יאָהר. אין דעם לעצטען יאָהר האָט מען נאָר בעזעצט אויף לאַנד אַן ערך הונדערט יודישע עמיגראַנטען. דאָס איז מעהר־ווייניגער אַזוי ויפיל פאָרינעם יאָהר. אָבער מען דאַרף מאַכען אַן אונטערשייד צווישען דעם מענשען־מאַטעריאַל, וועלכען מיר פלעגען מיט אַ יאָהר צוריק שיקען. אין 1927 איז עס געווען אַ צופעליגער מענשען־מאַטעריאַל, וואָס פלעגט זיך ווערבירען צווישען דער גרויסער מאַסע יודישע אַרבייט־לאָזע בעת דעם דאַמאָלסדיגען עקאָנאָמישען קריזיס אין פראַנקרייך. דער איבערגאַנג צו פעלד־אַרבייט איז ביי זיי אַ געצוואונגענער, זיי האָבען געזוכט אַ צייטווייליגען ברויט־פערדינסט אין אַ ביטערער צייט. און זיי זענען טאַקע ביי דער ערשטער פערבעסערונג אין דער אינדוסטריע און האַנדעל צוריק אַוועק אין די שטעדט.

הייאָהר האָט מען דעם מענשען־מאַטעריאַל פאַר פעלד־אַרבייט ווערבירט נישט אין פּאַריז אָדער פראַנקרייך. מען האָט געקליבען פערזאָנען אין אויסלאַנד גופא, נעמליך אין פּוילען, און געגענדען, וואו עס וואוינט אַ בעפעלקערונג, וועלכע שטעהט נאָהענט אָדער בעשעפטיגט זיך מיט לאַנדווירטשאַפט און האָט חשק ווייטער דערמיט זיך צו פערנעהמען. פיל פון זיי זענען בעשטאַנען פון חלוצים, וועלכע זענען דאָ געקומען דורכמאַכען זייער צוגרייטונג־אַרבייט פאַר זייער צוקונפט אין פּאַלעסטינא. דאָס זענען מענשען, וועלכע זענען צוגעגרייט — אויב נישט אַלעמאָל פיזיש אָדער פּראָפעסיאָנעל — איז אַלענפאַלס גייסטיג צום דאָרפישען לעבען.

— די פראַנצויזישע דאָרפישע בעפעלקערונג האָט ביז איצט אינגאַנצען נישט געקענט דעם יודישען מענשען־מאַטעריאַל. אונזער איבערקלייבען מיט דעם מענשען־מאַטעריאַל האָט פיל געווירקט אויף אַ גוטער בעציהונג צום יודישען אַרבייטער, אָבער נאָך דעם ערשטען אמת'ן סעזאָן פון אַרבייט קען מען שוין מיט זיכערקייט זאָגען, אַז דער יודישער ערד־אַרבייטער האָט געמאַכט דעם בעסטען איינדרוק.

היות, ווי אַ גרויסער טייל יודישע ערד־אַרבייטער איז בעשטאַנען פון חלוצים, האָבען מיר זיי בעזעצט אין דרום אין מאָקליו, וואו דער קלימאַט איז אַביסעל ענליך צום פּאַלעסטינער קלימאַט. מיר האָבען בעמיהט זיך בעזעצען די אַרבייטער נאָהענט איינעם פון צווייטען, כדי זיי זאָלען לייכטער קענען בעפרידיגען זייערע גייסטיגע בעדערפענישען, לייכטער קענען בעקומען ביכער, צייטונגען און עס איז דעם קאָמיטעט לייכטער צו געבען זיי יודישע אָדער אַנדערע שטיצע אי וועלכע זיי נויטיגען זיך.

בנוגע דער פראַגע וועגען בעזעצען יודען אין קליינע פערמעס אָדער אין לאַנדווירטשאַפטליכע גרעסערע אונטערנעהמונגען, האָט די ערפאַהרונג פון דעם יאָהר בעוויזען, אַז בעסער איז די קליינע פערמע. דאָ בעקומט דער יודישער אַרבייטער אַן אַלגעמיינע ידיעה אין אַלע לאַנדווירטשאַפטס־אַרבייטען. ער קוקט זיך צו נעהנטער צו דער אַרבייט און צום פערקויף פון די פּראָדוקטען און בכלל איז בעסער פאַר דעם יודישען אַרבייטער אַ קליינע פאַרם, וואו די בעציהונג צו איהם איז אַ פאַמיליאַרע, אַ נעהנטערע, און פריינדליכערע און אַלגעמיין, ווי אין דער אינדוסטריאַליזירטער גרויס־ווירטשאַפט. אין דער קליינער פאַרם לערנט ער זיך גיכער אויס די שפּראַך און בינדט זיך מעהר צו צום פראַנצויזישען דאָרפס־לעבען ווי אין דער גרויסער פאַרם.

— עס איז אַ גרויסער טעות צו מיינען, אַז מען קען ד אָבזעצען אַ גרויסע צאָהל יודען, פונקט ווי מען האָט בעזעצט אַ גרויסע צאָהל פּאָלאַקען אָדער רוסישע עמיגראַנטען. מען קען זיך נישט רעכענען בלויז מיט דער אויפנאַהמס־מעגליכקייט פון דער פראַנצויזישער אַגריקולטור. מען מוז זיך שטאַרק רעכענען מיט די אייגענשאַפטען פון די אַרבייטער און מיט זייערע צופּאַסונגס־פעהיגקייטען. אַ גרעסערע צאָהל יודישע עמיגראַנטען בעזעצט אָהן אַ געהעריגער פּאָרבערייטונג וועט ברענגען דערצו, אַז די אַרבייטער וועלען גלייך פערלאָזען דאָס דאָרף און לויפען קיין פּאַריז. מען מוז פּאַמעליך און עטאַפּענווייז דורכמאַכען די אַרבייט. די לאַנדווירטשאַפט־אַרבייטער מוזען דורכגעהן אַלע שטופען פון דער אַרבייט. זיי מוזען דורכמאַכען די צוגרייטונגס־אַרבייט וויל די יודישע אַרבייטער ווייזען אַרויס צו פיל אומגעדולד, און דאָס איז די גרעסטע צרה פון אַ קאָלאָניזאַציאָנס־אַרבייט.

(פ. ה.) **י. חאַמסקי.**

די קרימער קאָלאָניזאַציע ענטוויקעלט זיך גוט,
ערקלערט ד"ר ראָזען.

מאָסקווע, (יט"א) די ה"ה יוסף ראָזען, דירעקטאָר פון „אַגראָ־דזשאָינט“ און ה' הייטאַן, סעקרעטאַר פון „דזשאָינט“ אין ניו־יאָרק האָבען די לעצטע וואָכען בעזוכט די יודישע קאָלאָניעס אין קרים.

נאָכ'ן צוריקקומען קיין מאָסקווע האָט ד"ר ראָזען ערקלערט, דעם יט"א־פאָרשטעהער, דאָס די יודישע קאָלאָניזאַציע אין קרים ענטוויקעלט זיך גוט. די לאַגע פון די קאָלאָניסטען איז אַ בעפרידיגענדע. די קאָלאָניעס, וואָס עקזיסטירען שוין דאָס דריטע אָדער דאָס פערטע יאָהר, האָבען די ווינטער־זריעה דורכגעפיהרט אויף אַן אויסגעצייכענטען אופן.

אין אוקראַינע — האָט דר. ראָזען ווייטער ערקלערט — איז די לאַגע אַ גוטע. די עמיגראַציע פון אוקראַינע אין קרים האָט זיך אָפּגעשטעלט. די קאָלאָניסטען בעקומען אַלץ, וואָס זיי איז נויטיג. פאַלען פון פערלאָזען די קאָלאָניעס טרעפען זיך זעהר זעלטען.

אַ נייע כוואַליע פון אַנטיסעמיטיזם אין סאָוועט־רוסלאַנד.

מאָסקווע. (י.ט.א.) די סאָוועטישע פּרעסע פערעפענטליכט ווידער אַ נייע רייה פון טרויעריגע אַנטיסעמיטישע פאַלען, וואָס זענען פאָרגעקומען אין פערשידענע ערטער.

„וועטשערנאַיאַ מאָסקוואַ“ מעלדעט וועגען אַ פאַל, וואָס איז ענליך צו דעם טרויעריגען פאַל מיט דעם אַלטען יוד משה קויפמאַן פון מאָסקווע. רוסישע שכנים האָבען שרעקליך פערפאָלגט אַ יודישע פאַמיליע קאַווארנאָווסקי און געדראָהט מיט אַ פּאָגראָם. אין אַ געוויסען טאָג האָט מען אויך קאַווארנאָווסקי'ן און זיין ווייב שרעקליך געשלאָגען!

די „קאָמסאָמאָלסקאַיאַ פּראַוודאַ“ טיילט מיט וועגען פיל אַנטיסעמיטישע פאַלען אין די קויהלען־גרובען פון די געגענדען אַלטשעווסק און קאַלגעווסקי. מען בעליידיגט דאָרט בעטאָל די יודישע אַרבייטער.

אַזאַ צושטאַנד עקזיסטירט אויך אין פיל פאַבריקען. אין אַ כעמישער פאַבריק פון קאַדיעווסק האָט אַן אַנטיסעמיטישער כוליגאַן דערמאָרדעט אַ יוד, וועלכער האָט זיך אָנגענומען פאַר אַ כינעזישען אַרבייטער. וועלכען דער כוליגאַן האָט אויך דערמאָרדעט.

דער יובילעי פון יודישען קאָמפּאָזיטאָר שלמה ראָזאָווסקי.

ירושלים, (יט"א) דער בעקאַנטער יודישער קאָמפּאָזיטאָר שלמה ראָזאָווסקי פייערט די טעג דעם 25־יעהריגען יובילעי פון זיין מוזיקאַלישער טעטיגקייט.

שלמה ראָזאָווסקי איז איינער פון די גרינדער פון דער יודישער מוזיקאַלישער געזעלשאַפט אין פּעטערבורג מיט צוואַנציג יאָהר צוריק און האָט געשאַפען אַ רייה קאָמפּאָזיציעס, וואָס האָבען איהם ערוואָרבען אַ שם אין דער מוזיקאַלישער וועלט. אין יאָהר 1925 האָט זיך ראָזאָווסקי בעזעצט אין ארץ־ישראל, וואו ער האָט געשאַפען אַ רייהע ווערטפולע קאָמפּאָזיציעס ווי „משיח בן יוסף“, „יעקב און רחל“ און אַנדערע. זיין לעצטע קאָמפּאָזיציע דאַרף אין קורצען אויסגעפיהרט ווערען אין ווין.

אַ דעפענסיווע־שעף ענטזאָגט פון אַמט פאַר שלאָגען אַ יודישען דיכטער.

בוקאַרעשט. (י.ט.א.) גרויס אויפרעגונג צווישען דער יודישער בעפעלקערונג האָט אַרויסגערופען פאָלגענדער פאַקט: דער יודישער דיכטער יצחק מאַנגער פון יאַסי איז אַרויסגעפאָהרען קיין בעלץ (בעסאַראַביען) פדי צו האַלטען דאָרט אַ פאָרטראַג. דער דאָרטיגער שעף פון דער סיגוראַנץ (דעפענסיווע) האָט איהם אַרעסטירט, בלוטיג געשלאָגען און אָפּגעשיקט אונטערן חשד אין שפּיאָנאַזש מיט'ן עטאַפּ קיין יאַסי.

דער יאַסער סיגוראַנץ שעף האָט דעם אַרעסטירטען תיכף בעפרייט. דער נייער אונטערשטאַטס־סעקרעטאַר פון אינערן יאַניצעס, וועלכען מען האָט וועגען דעם געמאָלדען, האָט דעם ענין אויסגעפאָרשט און טעלעגראַפיש ענטזאָגט פון זיין אַמט דעם בעלצער סיגוראַנץ־שעף.

די גאַנצע פּרעסע בעגריסט דעם שריט, אַלס אַן אָנהויב פון אַ ציוויליזירטען פּאָליציי־סיסטעם.

די אַמעריקאַנער הלואה פאַר ארץ־ישראל אָפּגעלעגט.

ירושלים, (יט"א) ווי מען טיילט מיט, איז די ענדגילטיגע שליסונג פון אָפּמאַך וועגען אַ הלואה אין אַמעריקא אין דער הויך פון 4 מיליאָן דאָלאַר פאַר די ציוניסטישע אינסטיטוציעס אין ארץ־ישראל אָפּגעלעגט געוואָרען אויף אַן אונבעשטימטע צייט.

ווי בעקאַנט זענען די הלואה־פערהאַנדלונגען געפיהרט געוואָרען צווישען די ציוניסטישע פאָרשטעהער און דער מאָרגאַן־גרופּע אין ניו־יאָרק.

דער נצחון פון דער דייטשער פּאַנצער שיף.

(אַ בריוו פון בערלין).

דער קאַמף איז געווען אַ שווערער, אַ געשפּאַנטער, פול מיט דראַמאַטישע קאָנפליקטען, מיט אַ שוועבעל־גערוך און אַ שיס־פולווער־סכנה. דער פּאַנצער האָט אָבער מנצח געווען. ער ווערט געבויט. דער דייטשער רייכסטאַג האָט בעוויליקט אויף דעם די נויטיגע הוצאות.

אַ מערקווירדיגע סיטואַציע. די מעהרהייט אין מיניסטאָרען־קאַבינעט זענען געגען קרייסער. דער צענטער און די דעמאָקראַטען האָבען נישט אויפגעהערט צו דרשענען אויף מיטינגען און אין זייער פּרעסע, אַז דער בוי פון אַ קריגס־קרייסער אין דער היינטיגער קריטישער און אומבעשטימטער צייט, איז מעהר ווי אַ טעות. עס איז אַ טפּשות. אין דעם אַלטען פּאַרלאַמענט האָט דער צענטער געשטימט פאַר'ן קרייסער און פאַר דעם, אַז מען זאָל דעם קריגס־מיניסטער פון מלוכה־בודזשעט אַרויסגעבען 8 מיליאָן מאַרק, כדי ער זאָל גלייך צוטרעטען צו דער אַרבייט. דאָס איז אָבער פאָרגעקומען אונטער דעם דרוק פון די רעכטע פּאַרטייען, מיט וועלכע דער צענטער איז דעמאָלט געווען אין איין קאָאַליציע. ביי די וואַהלען האָט זיך דער צענטער פערענטפערט. ער האָט פערשפּראָכען צו ווערען גוט און פרום און נישט מעהר איבערחזרן אַזעלכע פעהלערען. ביי די וואַהלען האָבען אויך די סאָציאַל־דעמאָקראַטען און די דעמאָקראַטען אַגיטירט פאַר זיך מיט דעם, וואָס זיי וועלען זיין געגען נייע גרויסע הוצאות אויף ענינים, וועלכע זענען פאַר דער מלוכה נישט נאָר נישט נוצליך, נאָר פשוט אַ לאַסט. די קאָמוניסטען האָבען געשטורעמט און געליאַרעמט, אַז דייטשלאַנד גרייט צו אַן אַטאַקע אויף ראַטען־רוסלאַנד, און אַז דער קרייסער־בוי איז געפעהרליך. לויט די פּאַרקומענישען האָט מען געקענט אָנעהמען מיט זיכערקייט, אַז דער נייער רייכסטאַג וועט מבטל מאַכען דעם בעשלוס וועגען דעם בוי פון מלחמה־שיף. עס האָט זיך אָבער גיך אַרויסגעלאָזען דער היפוך. אין אַ קאַבינעט, וואו די לינקע פּאַרטייען האָבען אַ שטאַרקע מעהרהייט, האָט מען בעשלאָסען ווייטער צו פיהרען דעם בוי און דער קריגס־מיניסטער האָט אויסגעגעבען אויף דעם נישט נאָר די 8 מיליאָן וואָס דער רייכסטאַג האָט בעוויליקט, נאָר נאָך ווייטערע 32 מיליאָנען, אָן דער הסכמה פון פּאַרלאַמענט. די סאָציאַל־דעמאָקראַטען זענען אין קאַבינעט נישט געווען געגען דעם, אַז מען זאָל דעם קרייסער בויען. ביי די מאַסען האָט די פּאָזיציע פון דער סאָציאַל־דעמאָקראַטיע אַרויסגערופען אַ פּראָטעסט־שטורעם. סאָצ.־דעמאָקראַטישע פערזאַמלונגען זענען אומעטום פאָרגעקומען און די רעזאָלוציעס זענען אָנגענומען געוואָרען אין אַזאַ שאַרפען טאָן, אַז אַ סך האָבען געמיינט, אַז די סאָציאַל־דעמאָקראַטישע פּאַרטיי וועט זיך פון ראַסניי שפּאַלטען און אַז אַס וועט קומען אין לאַנד צו אַ נייער פּאָליטישער סיטואַציע.

עס איז געקומען צו אַ פאָלקס־אָפּשטימונג, אָדער ריכטיגער, צו דעם פערלאַנג, אַז מען זאָל פאַרנעהמען אַ פּלעביסציט, ד. ה. הייסט, מען זאָל פרעגען ביי די וועהלער, אויב זיי ווילען האָבען פאַר דייטשלאַנד אַ פּאַנצער־קרייסער, כדי אַזאַ פאָלקס־אָפּשטימונג זאָל ווערען רעאַליזירט, איז נויטיג, אַז אַ צעהנטעל טייל פון אַלע וועהלער זאָל לדרי אָפּשטימונג פערלאַנגען. 4 מיליאָנען שטימען זענען נויטיג געווען, כדי מען זאָל מאַכען די אָפּשטימונג. דעם פערלאַנג האָבען אָבער געחתמט נאָר די קאָמוניסטישע וועהלער. אַפילו נישט אַלע קאָמוניסטען האָבען געחתמט. די סאָציאַל־דעמאָקראַטישע, דעמאָקראַטישע און אַנדערע מאַסען האָבען זיך אין דער אָפּשטימונג נישט בעטייליגט. מען האָט די בעפעלקערונג נישט געפרעגט און אַלע האָבען זיך פערלאָזען אויף דעם, אַז דער רייכסטאַג וועט פון זיך אַרויס מבטל מאַכען דעם אָנגענומענעם בעשלוס און אַזוי אַראָפּנעהמען די גאַנצע שאלה פון סדר־היום.

נישט אין דער וועלט און נישט אין דייטשלאַנד האָט מען בענומען די כוונה און דעם תכלית פון דעם קרייסער־בוי. לויט דעם ווערסאַלער אָפּמאַך קען דייטשלאַנד נישט האָבען קיין ריכטיגען קריגס־פלאָט. דייטשלאַנד מעג בויען אַזוי־פיל שיפען, וויפיל עס איז נויטיג פאַר דער זיכערונג און דעם שוץ פון דעם האַנדעלס־פלאָט. דאָ סאיז זעהר ווייניג, אָבער לערך 6 קרייסערס און איינינע ליניען־שיפען מעג דייטשלאַנד האָבען. מען דאַרף פערשטעהען, אַז אַפילו אַזאַ קליינער פלאָט דאַרף קאָסטען נישט ווייניגער, ווי אַ האַלבען מיליאַרד. דאָס איז אַ שרעקליכע לאַסט פאַר דעם דייטשען שטייער־צאָהלער. פאַר דעם שוץ פון לאַנד קען דער פלאָט גאָר נישט געבען. אַ פּאָר ענגלישע אָדער אַמעריקאַנישע דרעדנאָוטען קענען מאַכען פון איהם אַ חורבן אין משך פון דער קירצעסטער צייט. דער פאַקט, וואָס דייטשלאַנד וואָלט זיך אָפּגעזאָגט אַפילו פון די רעכט אויף אַ פלאָט, וועלכע זי האָט לויט דעם אָפּמאַך פון ווערסאַל, איז די שטאַרקסטע בערעכטיגונג פאַר דער פאָדערונג פון דייטשלאַנד, אַז אויך אין די אַנדערע לענדער זאָלען בעגרענעצט זייער חיל און זייער פלאָט, און אַז מען זאָל מקיים זיין די הבטחות, וועלכע זענען שוואַרץ אויף ווייס אָפּגעדרוקט אין דעם זעלביגען ווערסאַלער אָפּמאַך.

דייטשלאַנד'ס פּאָליטיק קען זיך היינט נאָר באַזירען אויף שלום און פערשטענדיגונג. איהר השפּעה און פעלקער־בונד און לגבי די אַנדערע מלוכות מוז זיך ענטוויקלען אין אַ שטענדיגער אומאויפהערליכער אַרבייט פאַר דער ענטוואָפנונג. דער בוי פון אַ שיף איז איצט פאַר דער וועלט נישט געפעהרליך, פאַר די אַנדערע מלוכות נישט קיין מורא, אָבער אַ געפעהרליכער אָנזאָג, אַ בלוטיגער סימן און אַ שטאַרקע טענדענץ. פראַנקרייך טענהט, אַז מען קען גאָר נישט רעדען וועגען אַן ענטוואָפנונג, כל־זמן אין דייטשלאַנד איז פערהאַן דער רצון צו קריג. אין דייטשלאַנד נישט שטאַרק. קיינער קען אָבער נישט וויסען, וואָס סעט ווערט זיין מאָרגען. בעוואָפענען קען זיך נישט דייטשלאַנד. זי קען אָבער פערוואַנדלען איהרע געוואַלדיגע פאַבריקען, אינדוסטריע־אונטערנעהמונגען אין אַ פאַזיס פאַר דער גרעסטער קריגס־אַרבייט. אין גענף האָט עס בריאַן געטענהט, און דער רייכס־קאַנצלער מילער האָט נישט געהאַט אויף דעם קיין תירוץ. דער איינציגער אַרגומענט וואָלט זיין דער פאַקט, אַז דייטשלאַנד ענטוואָפענט זיך איצט נישט נאָר מאַטעריעל, נאָר אויך אידעאיש. מען דערציהט די בעפעלקערונג צו שלום, צו דעם אָפּקעהר פון יערען מיליטאַריזם און אַגרעסיווען שאָוויניזם. דער קרייסער איז אָבער אַ לעבעדיגער ראַקומענטאַלישער בעווייז, אַז דאָס איז נישט דער פאַל. שאַדען פאַר דער וועלט קען דער קרייסער נישט ברענגען, אָבער די אַניטאַציע געגען דייטשלאַנד, די אַנטאַנטע־פּאָליטיק פון רעפּאַראַציעס לגבי דעם דייטשען פאָלק קען ער בעגרינדען און דערקלערען.

פאַר דעם בוי פון קרייסער איז אויפגעטרעטען פעסט און בעשטימט דער קריגס־מיניסטער גרענער. מען ווייס, אַז די גאַנצע מחלוקת צווישען ענגלאַנד און דייטשלאַנד האָט איהר סיבה, וואָס דייטשלאַנד האָט אָנגעהויבען בויען אַ פלאָט. אַזוי איז געקומען די קאַטאַסטראָפע איבער דער וועלט און איבער דייטשלאַנד. הינדענבורג האָט מסכים געווען מיט גרענער. מען האָט אומעטום געשמועסט וועגען דעם, אַז הינדענבורג וועט זיך אָפּזאָגען פון זיין הויכען אַמט, אויב גרענער וועט איצט רעזיגנירען אַלס קריגס־מיניסטער. אַ קריזיס־שטימונג האָט זיך אויסגעשפּרייט איבער דער לאַנד און איבער דעם רייכסטאַג. אויב מען וואָלט אָנגענומען דעם סאָציאַליסטישען פערלאַנג, וואָלט מען געהאַט נאָר איין אויסוועג: פונאַנדערלאָזען דעם פּאַרלאַמענט. אויף אַזאַ שריט האָט מען נישט געוואָלט ריזיקירען. די בירגערלעך־לינקע פּאַרטייען האָבען זיך אָפּגעזאָגט פון אַן אויסגעהאַלטענקייט און פון אַ פּאַרטיי־פּרעסטיזש. מיט אַמאָל זענען זיי געוואָרען אָנהענגער פון דעם קרייסער. דער צענטער און די דעמאָקראַטען האָבען ערקלערט, אַז זיי וועלען שטימען געגען די סאָציאַל־דעמאָקראַטען. אין אַזאַ וויכטיגער לעבענס־שאלה האָט די קאָאַליציע נישט געקענט געפינען קיין געמיינזאַמען לשון. ביי דער אָפּשטימונג האָבען געשטימט 255 דעפּוטאַטען געגען דעם פערלאַנג, און 203 פאַר. דער קרייסער האָט מנצח געווען.

ה. בראַד.

ניי'ער פאלקסבלאט
דאס לאדזער לעבען
נייער פאלקסבלאט

25 זונטאג — יב כסלו תרפ"ט
נאוועמבער
זון-אויפגאנג 7.16
זון-אונטערגאנג 3.34

ארעסטען צווישען די רעכטע נ. פ. ר.
צוליב מיסברויכען ביי'ם אויסצאהלען אונטערשטיצונגען.

(וו) אין צוזאמענהאנג מיט די פערשידענע קלאגען וואס ס'האבען קורסירט אין שטאט וועגען מיסברויכען וואס זענען בעגאנגען געווארען דורך די פראפעסיאנעלע פעראיינען פון די רעכטע נ.פ.ר. ביי'ם אויסצאהלען אונטערשטיצונג פאר די שטרייקענדע ארבייטער פון דער „ווירזשעווער מאנופאקטור" האט די פראקוראטור אנגעהויבען אן אויספארשונג. אלס רעזולטאט דערפון איז נעכטען 10 א זייגער אין אווענד אין לאקאל פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען פון ד רעכטע נ.פ.ר. אויף גדאנסקא 40 געקומען דער קאמענדאנט ניערושעלסקי, אויבער-קאמיסאר ווייער, קאמיסאר מיקא און פיל פאליציי-בעאמטע און אנגעהויבען דורכפיהרען א רעוויזיע.

ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז דאס געלד אויף אונטערשטיצונגען איז גענומען געווארען פון די פאבריקס-קאמיטעטען, פון בעזונדערע פראפעסיאנעלע פעראיינען און פון נישט-בעקאנטע קוועלען. קיין הכנסה-בוך איז נישט געפיהרט געווארען, קיין קוויטונגען אויף אונטערשטיצונגען זענען נישט געגעבען געווארען און בכלל איז קיין חשבון נישט פארהאן.

צוליב'ן רעזולטאט פון דער רעוויזיע זענען ארעסטירט געווארען: דער לייטער פון פעראיין פון שטאטישע ארבייטער ביי די רעכטע נ.פ.ר. ראמאן קוכטשאק, פארזיצענדער פון שטרייק-קאמיסיע פון דער „ווירזשעווער מאנופאקטור" — קאזשימירזש ביעלאס, יאן ושעפיצקי, די קאסירערין זאפיא ווי-פיך, גלוכאווסקי, סטעפאן און פיל אנדערע. אלע ארעסטירטע זענען אפגעפיהרט געווארען אין אויספארשונגס-אמט אויף קילינסקא 152 צו דער דיספאזיציע פון אויספארשונגס-ריכטער.

ווען ווערען פארקומען די וואהלען צו דער קראנקען-קאסע?

(—) ווי מ'גיט איבער, וועט די נייע פעראָרדנונג וועגען די וואהלען אין ראט פון קראנקען-קאסע ערשיינען דעם 7-טען רעצעמבער.

אין דער פעראָרדנונג וועלען די וואהלען אויסגעשריבען ווערען פון 30 רעצעמבער. דער וואהל-טערמין דארף דויערן 90 טעג פון דעם טאג פון אויסשרייבען די וואהלען, אזוי, אז די וואהלען אליין וועלען פארקומען דעם ערשטען זונטאג נאך דעם 30-טען מערץ 1929 ד. ה. דעם 31 מערץ.

אויב די פעראָרדנונג וועט נישט ערשיינען ד. 7-טען רעצעמבער און דאס אויסשרייבען פון די וואהלען זאלען נישט פארקומען פון דעם 30 דעצעמבער איז מעגליך, אז דאס ארבייטס-מיניסטעריום זאל פערלענגערן די קאדענץ פון דער לאדזשער קראנקען-קאסע מאכט נאך אויף א יאהר.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1908.

מארגען דארפען זיך רעגיסטרירען אלע געבוירענע אין 1908 י. וועלכע וואוינען אין 13. פאליציי-קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען:

H. Ch. I. J. K. L. Ł.

די רעגיסטראציע קומט פאר אין לאקאל פון מיליטעריש-פאליציייאישען ביורא ביים מאגיסטראט (פיעטרקאווער 212) און קומט פאר פון 8.15 ביז 1 א זייגער בייטאג.

קאנטראל-פערזאמלונגען פאר רעזערוויסטען.

(—) אויף נאווא-טארגאווא 18 דארפען זיך מארגען מעלדען די געבוירענע אין 1887, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 2. 3. 5. 8. 9. און 11 פאליציי-קאמיסאריאט און זייערע נעמען הויבען זיך אן

A. B. C. D. E. F. G. H CH. I. J. K. L. Ł. M. N .O. P. R. S. T. U. W. Z. — דינסטאג

אויף קאנסטאנטינער 62 דארפען זיך מארגען מעלדען די געבוירענע אין י. 1901, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 2. 3. 5. 8. 9. און 11 פאליציי-קאמיסאריאטען אויף די בוכשטאבען

I. J. K. L. Ł. M. N, O. P.

דינסטאג — געבוירענע אין 1901 אויף די בוכשטאבען R. S T. U. W. Z.

מארגען דארפען זיך שטעלען אויף לעשנא 9, די רעזערוויסטען פון 1903 י. וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 13-טען קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן אויף די בוכשטאבען:

I. J. K. L. Ł. M. N. O.

דינסטאג — פון 13 פאליציי-קאמיסאריאט אויף

P. R. S. T. U. W. Z.

אויף נאווא-צעגעלניאנא 51, דארפען זיך מעלדען די רעזערוויסטען פון 1892 י., וואס וואוינען אין 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פאליציי-קאמיסאריאט, מיט די פאמיליען-נעמען אויף אלע בוכשטאבען.

דינסטאג — פון 1891 יאהר פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 קאמיסאריאט אויף אלע בוכשטאבען.

פון קהלה.

די קהלה-פערוואלטונג האט בעקומען א מיטטיילונג פון וואיעוואדזטווע, אז די ערשטע רשימה פון די עטאט-צאהלער איז בעשטעטיגט געווארען און דער עטאט פאר'ן יאהר 1928 קען איינקאסירט ווערען.

פערשידענעס.

די לאדזער פרייוויליגע פייערלעשער-פערוואלטונג בעט מיטצוטיילען, אז די „וואך פאר די פייערלעשער" האט אריינגעבראכט: 63.612 זל. אויסגאבען זענען געווען 8.914 זל. ריינער רוח — 54.698 זל.

א שרפה.

(ב) אויף וויזנער גאס 68 האט נעכטען פלוציים אויסגעבראכען א שרפה נעבען די קאמערלעך פון דעם הויז. די גרויסגערופענע פייערלעשער-אפטיילונג האט אין משך פון א שעה צייט די שרפה אפגעלאשען. עס האבען אפגעברענט אלע קאמערן און נאר א דאנק דער ענערגישער אקציע פון די פייערלעשער איז דאס פייער ווייטער נישט דערלאזט געווארען.

Dr. Z. Rakowski
קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-61

א שארפער קאנפליקט אין שעכט-הויז
צוליב'ן 8 שעה'דיגען ארבייטסטאג.

(2) אין שטעטישען שעכט-הויז קומען לעצטענס אפט פאר סכסוכים צוליב דעם, וואס די פערוואלטונג פון דעם שעכט-הויז האלט נישט פון דעם 8-שעה'דיגען ארבייטס-טאג פאר די ארבייטער, ערטיילט נישט קיין אורלויבען א.ד.ג. דער פעראיין פון אנגעשטעלטע אין עפענטליכע אינסטיטוציעס האט בעשלאסען א סוף צו מאכען צו אלע סכסוכים און אויסצופועלן, אז עס זאל געשלאסען ווערען א קאלעקטיווער אפמאך צווישען די ארבייטער און דער פערוואלטונג פון דעם שטעטישען שעכט-הויז. א פראיעקט פון אזא אפמאך האט דער פעראיין פארגעשטעלט דער פערוואלטונג פון דעם שעכט-הויז. די פערוואלטונג האט דעם פראיעקט אפגעווארפען. צוליב דעם קען דער לעצטער סכסוך ברענגען צו א שטרייק.

—=:§:=—

ארעסטירט א בייזוויליגען באנקראטניק.

(2) בשעתו האבען מיר מיטגעטיילט וועגען א גרויסער וועקסעל-אפערע, וועלכע עס האט ארורכגעפיהרט א געוויסער משה קארמאזין, וועלכער האט איינגעקויפט אין לאדז גאלאנטעריי-סחורות אויף הונדערט און פופציג טויזענד זלאטעס און בעצאהלט מיט וועקסלען אונטערגעשריבען דורך פיקטיווע פוידנער און פאמערנער פירמעס.

ווען איינער פון די קרעדיטארען האט זיך דערוויסט וועגען דער אפערע און מיטגעטיילט די איבריגע לאדזער קרעדיטארען, איז קארמאזין נעלם געווארען.

די אויספארשונגס-פאליציי האט אבער דעם בעל-דבר אויסגעפונען אין דאנציג און דארט האט מען איהם ארעסטירט.

אין האנדעלס-געריכט איז נעכטען בעהאנדעלט געווארען דער ענין פון דעם בעשולדיגטען קארמאזין. דאס געריכט האט בעשלאסען צו האלטען קארמאזינען אין ארעסט פאר בייזוויליגען באנקראט. אלס קאמיסאר איבער דעם באנקראט איז בעשטימט ריכטער ס. ה. ראפאפארט, אלס סינדיק — אפליקאנט לעאן פאזנאנסקי.

—=:§:=—

קאלייקע לאדז—טאמאשאוו.

אונטער'ן פארזיץ פון וויצע-פרעזידענט ראפאלסקי איז אין מאגיסטראט פארגעקומען די ערשטע ארגאניזאציאנס-פערזאמלונג פון דער אקציע-געזעלשאפט צו בויען א קאלייקע לאדז—ראקיטשין—טאמאשאוו.

אויף דער זיצונג זענען אנוועזענד געווען אדוו. קעמפנער, דירעקטאר פון דער קרעדיט-געזעלשאפט פאנאנאווסקי, ראטמאן ביאלער, ראטמאן קליקאר, אינזש. בושאזאווסקי א. אנד.

וויצע-פרעזידענט ראפאלסקי האט אנגעוויזען די וויכטיגע בעדייטונג פון דער ראזינער ליניע פארן ווירטשאפטליכען לעבען פון אונזער שטאדט. נאכדעם האט אינזש. בושאזאווסקי אפגעגעבען א בעריכט פון די איינלייטונגס-ארבייטען און פארגעשטעלט די בעדינגונגען פון דער קאנצעסיע: די קאנצעסיע וועט געגעבען אויף זעכציג יאהר, די קאלייקע וועט געהן איבער'ן באדען וואס געהערט צו דער וואיעוואדזטווע. צייטווייליג וועט די קאלייקע זיך בענוצען מיט א לאקאמאטיוו. שפעטער מיט עלעקטרי"ע.

נאכ'ן בעריכט האט זיך ענטוויקעלט א דיסקוסיע און ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען דער פלאן פון דער ארגאניזיר-טעטיגקייט, דערביי איז פאראויסגעזעהען, אז די בוי-ארבייטען זאלען זיך אנהויבען פריהלינג. צום סוף איז אויסגעוועהלט געווארען אן ארגאניזיר-קאמיסיע פון צעהן פערזאן.

ארעסטירט גנבים.

(—) דער לאדזער פאליציי האט זיך איינגעגעבען צו ארעסטירען בעת אן'אבלאווע א גאנצע באנדע פון גנבים, וועלכע האבען געהאט פאר זייער ספעציאליטעט ארויסצוגנבענען סחורות פון אנגעלאדענע פוהרען און אויטאס. צווישען די ארעסטירטע געפינען זיך א געוויסער העניעק יאקובאוויטש (זאווישא 26) און דער פערציג-יעהריגער מענדעל אלאבארט, פורמאן נומער 345 (גראסמאן 7). יאקובאוויטש איז שוין פיל מאל בעשטראפט געווארען אלס קעשענע-גנב, לעצטענס האט ער זיך אריבערגעווארפען אויף אנדערע גנבות, צוליב דער גוטער קאניונקטור אין דער בראנזשע. אלאבארט אלס פורמאן האט געשפילט א וויכטיגע ראלע אין דער באנדע, ער פלעגט מיט זיין ראראשקע אונטערפאהרען אונטער דעם אנגעלאדענעם וואגען אדער אויטא, אראפווארפען פון דארט די פעקלעך און זיינע מיטהעלפער פלעגען די פעקלעך צוזאמענקלייבען.

פער'משפט גנבים.
ארעסטירט א פאלשען עדות.

(2) מיט א פאר חדשים צוריק האט מען אראפגענגנבעט פון דעם טראנספארט-וואגען פון דער פירמע שיעמיאטיצקי גארן פאר 1200 זלאטעס. אין דער גנבה האט מען חושד געווען די פורמאנעס פישעל שפיגעל און מייער זשולטאבראדסקי.

בעת דער פאליצייאישער אויספארשונג האט א געוויסער יאנקעל גאלדפארב עדות געזאגט, אז ער האט געזעהען, ווי זשולטאבראדסקי האט גענגבעט דעם גארן.

נעכטען בעת אין פרידענסגעריכט איז פארגעקומען דער פראצעס געגען די בעשולדיגטע: פישל שפיגעל און מאיר זשולטאבראדסקי האט דער עדות יאנקעל גאלדפארב געענדערט זיינע ערשטע ערקלערונגען געגען די בעשולדיגטע. צוליב דעם האט דער ריכטער טוהם פעראָרדענט צו ארעסטירען דעם עדות גאלדפארב פאר פאלש שווערען, גאלדפארב איז באלד ארעסטירט געווארען.

די בעשולדיגטע פישל שפיגעל און מאיר זשולטאבראדא זענען פערמשפט געווארען צו 4 חדשים טורמע יעדערער.

שטרייק אין ווידזעווער מאנופאקטור דויערט ווייטער.

(2) אין ארבייטס-אינספעקטאראט איז נעכטען ווירעראמאל פארגעקומען א קאנפערענץ וועגען ליקווידירען דעם שטרייק אין דער ווידזעווער מאנופאקטור.

אויך די דאזיגע קאנפערענץ האט צו קיין הסכם נישט געבראכט.

דער אינספעקטאר וויזשיקאווסקי האט פערשלאסען צוזאמענצורופען א צווייטע קאנפערענץ.

ארבייטסלאזיגקייט.

(מ) אין מלוכה'שען ארבייטס-פערמיטלונגס-אמט אין לאדז איז אין דער לעצטער וואך געווען פעררעגיסטרירט 10,784 ארבייטסלאזע.

אונטערשטיצונג האבען בעקומען 4,303, צווישען זיי 409 אינטעלעקטועלע ארבייטסלאזע.

פערלוירען זייער ארבייט האבען אין משך פון דער וואך 1,110 פערזאן; בעקומען ארבייט האבען 520 פערזאן; 89 ארבייטסלאזע זענען ארויסגעשיקט געווארען אויף ארבייט.

דער אמט פערמאגט 31 פרייע פאסטענס פאר ארבייטער אין פערשידענע בראנזשעס.

זיך געווארפען אונטער א צוג.

אין ווירזעווו איז עהרענכטען פארגעקומען פאלגענדער טראגישער פאל: דער אינהאבער פון א רעסטאראן אין ווירזעוו ה' קארניעל האט זיך ארונטערגעווארפען אונטער א צוג און אופ'ן ארט צושניטען געווארען. דער טראגישער זעלבסטמארד האט ארויסגערופען א שטארקען רושם אויף די איינוואוינער פון דער ווירזעווער אומגעגנד.

פון „מזרחי".

די נייע פערוואלטונג פון „מזרחי" האט זיך קאנסטיטואירט אויף פאלגענדען אופן: פארזיצער ה' משה העלמאן, וויצע פארזיצערס — ה' וואלף זילבערשטיין און ה' בענדעט ווארשאווסקי, סעקרעטאר ה' ראזענבערג.

פון פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

היינט 5 א זייגער נאכמיטאג קומט פאר אין „סיני" אויף גלובנא 62 א פארלעזונג פון ה' א. לובאשיצקי פון ציקל: „יודישע געשיכטע"

די פארלעזונג פון דירעקטאר פערלמאן איבער יודישע מוזיק, וואס האט געזאלט פארקומען היינט אוועגד אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, ווערט צוליב דער פייערליכער אקאדעמיע לכבוד דער א"י-דעלעגאציע אפגעלעגט.

Dr. med. St. Heinrich
POMORSKA 10, TEL. 47-67
ספעצ. פון אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
בעהאנדלונג מיט קווארץ-לאמפען-שטראהלען
נעהמט אן פון 2–3 נאכמ. און פון 4–7 אווענד.

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאנא 43, טעל. 32-41
ספעציאליסט פאר הוים, ווענערישע און מענערישע קראנקהייטען. היילונג מיט קווארץ-לאמפע (האך-אויספאל)
נעהמט אן פון 8–10 און פון 5–8 אווענד.

די אויפבוי-ארבייט אין ארץ-ישראל

פרעסע-קאנפערענץ מיט דער ארץ-ישראל דעלעגאציע.

קבלת-פנים.

פרייטאג פארמיטאג זענען קיין לאדז אנגעקומען די חשוב'ע געסט פון א"י, ריכטער ליב יפה און ה' שמואל ושוכאוויצקי, וועלכע וועלען אין לאדז אנפיהרען מיט דער אקציע פאר'ן קרן-היסוד. צוזאמען מיט זיי איז אויך אנגעקומען דער רעדאקטאר פון דער „יודישער רונדשוי" אין בערלין ה' משה וואלדמאן. ביי דער באהן האבען די געסט אפגעווארט פערטרעטער פון פערשידענע ציוניסטישע און געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס. צווישען דער אויפנאהמס-דעלעגאציע זענען געווען צ. א. די איגדוסטריעלער ב. עטינגאן, סענ. בורזינער, רעפּוטאט ד"ר ראזענבלאט, ראטמאן ב. וואקס און ד"ר טארטאקאווער.

פרעסע-קאנפערענץ.

פרייטאג 1 א זייגער איז אין גראנד-האטעל פארגעקומען א פרעסע-קאנפערענץ, צו וועלכער עס זענען געקומען פארשטעהער פון דער יודישער, יודיש-פוילישער און פוילישער פרעסע. די קאנפערענץ האט געעפענט

ד"ר וואלדמאן,

וועלכער האט בילדליך איבערגעגעבען וועגען דעם גייסט וואס רייסט זיך צו א נעוואונטען לבוש, וועגען יודישען לעבען וואס דארף ווערען נארמאל אויף אלע געביטען (גייסטיג, פיזיש, פאליטיש, עקאנאמיש). נאכדעם האט

ה' ושוכאוויצקי

איבערגעגעבען וועגען די אויפגאבען פון הער רעלעגאציע אין פוילען. ווי יעדעם לאנד, וואס ווערט געבויט, פערלאנגט א"י גרויסע קאסטען, וועלכע דארפען אויסגעטראגען ווערען פון דעם יודישען פאלק. דאס לעבען האט געברענגט דערצו, אז יודען ווערען ארויסגעשטויסען פון זייערע פאזיציעס און זיי מוזען זיך שאפען א נארמאל לעבען, וואו זיי זאלען אויפהערען צו זיין א געהילפס-קראפט, טיילמאל אפילו שוין אן איבעריגע. די יודען מוזען זיך פראדוקטיוויזירען און נארמאליזירען זייער עקאנאמישען בוי, פון דאנען קומט אויך זייער פאליטישע זעלבסטשטענדיגקייט.

דאס איבערפיהרען יודען אויף לאנד קומט אן מיט גרויסע שווערינקייטען. פאר דער גאנצער צייט, זייט עס האט זיך אנגעהויבען די בעוועגונג צו בעזעצען יודען אויף לאנד אין דער גאנצער וועלט איז עס געלונגען צו בעזעצען 12,000 יודישע פאמיליעס פון דעם — 6.000 פאמיליעס אין א"י. דא אין א"י ווערט דער שווערער מאמענט פון פערבונדען דעם יוד מיט'ן באדען פערלייכטערט דורכ'ן גייסטיגען מאמענט: די ליבע צו ארץ ישראל, די גרייטקייט צו שווערע קרבנות און דאס לייכטען פון א ציל אין דער צוקונפט, א ציל וואס בעפרידיגט אינדיווידועל און נאציאנאל.

דער קרן היסוד פיהרט אויס די פונקציעס פון א מלוכה-אוצר. אויף זיינע מיטלען ווערט גע-לייסטעט דאס, וואס עס טוט די מלוכה בעת זי קאלאניזירט איהרע בירגער. די הוצאות זענען גרויסע און די פוילישע יודען האבען צום בעדויערען נישט ערפיהלט זייער חוב אין דער ענטשפרעכענדער מאס. פאר די גאנצע 7 יאהר, וואס דער קרן היסוד עקזיסטירט האבען די פוילישע יודען געגעבען 139,000 פונט.

מ'טרעפט אפט — דערצעהלט ה' ושוכאוויצקי — צווישען די פוילישע יודען מענשען, וואס זענען אונצופרידען מיט'ן ארט פערוועגדען די געלדער פון קרן היסוד. איינגע האלטען, אז עס איז צופיל בעאמטע ,אנדערע — אז צופיל ווערט אוועקגעגעבען אויף די „קאמונעס" די קבוצות פון די חלוצים. טא זאלען זיי, די ראזיגע יודען רעכענען, אז זייער געלד ווערט פערבראוכט אויף אנדערע צוועקען. אט אין צ. ב. אויף די מושבי עובדים אויסגעגעבען געווארען 249.000 פונט, ד.ה. דאפעלט וויפיל עס האבען געגעבען אלע פוילישע יודען. מען דארף ווי-סען, אז דוקא די פוילישע יודען זענען פון די, וואס געניסען פונ'ם קרן היסוד און פאר יעדען פונט וועלכען עס האבען געגעבען די פוילישע יודען האבען זיי בעקומען 20 פונט צוריק, בעת די דרום-אפריקאנישע יודען וועלכע האבען פאר זיך גארנישט בעקומען האבען פאר'ן קרן-היסוד געשאפען 250.000 פונט.

איבערגעהענדיג צו דער לאגע פון די יודען אין א"י, ווייזט אן דער רעדנער, אז די דארטיגע יודען זענען די רייכסטע אין דער וועלט. די לעצטע אויסרעכנונגען שאצען אפ דאס פערמעגען פון די יודען אין א"י אויף 25 מיליאן פונט. ד. ה., אז אויף יעדער פון די 35,000 פאמיליען דארט קומט אויס אין דורכשניט 7,000 פונט. די דארטיגע יודען דארפען נישט קיין געלד, און נישט פאר זיי זארגט דער קרן היסוד, עס זענען נויטיג געלטער פאר די נייע, וואס דארפען אהין אנקומען און אין דער ערשטער רייה טאקע פאר פוילישע יודען.

דער קרן היסוד האלט, אז עס דארפען גע-מאכט ווערען פערשידענע עקספערימענטען פאר די פערשידענסטע גרופען מענשען וואס קומען זיך בעזעצען אין א"י. און ווען עס קומען מענשען מיט אי-דעאלען, בעגייסטערטע טאר מען זיי נישט שטערען איינארדנען אזוי, ווי זיי געפעלט עס, ווען די ארבייטער ווילען איינארדנען קבוצות דארף מען זיי נישט שטערען. אויף קיינעם ווער ס'נעפינט זיך מחוץ דער קבוצה איז זייער ארט לעבען נישט פערפליכטעבר,

איהרע געזעצען נישט מחויב; בפרט, אז די אלע עקספערימענטען קאסטען נישט טייערער.

ריכטער ליב יפה

דאנקט די פרעסע פאר איהר פריינדליכקייט און דריקט אויס די זיכערקייט, אז די פרעסע וועט אויך ווי ביז-איצט שטיצען די אנשטרענגונגען צום ווידער-אויפבוי פונ'ם יודישען פאלק און פון יודישען לאנד אין אר ישראל.

„פאר אונז — זאגט דער ריכטער, — וועלכע לעבען אין'ם ברען פון דער ארבייט, איז שווער זי אפצושאצען. ס'איז נישטא די דיסטאנץ, פאר דער ריכטיגער אפשאצונג. ווען דו שווימסט אויף א שיף בעמערקסטו גארנישט ווי שנעל די שיף געהט. דאס איז מערקבאר ערשט פון דער יבשה. ווען מ'בעטראכט איצט, וואס ס'איז אויפגעטון געווארען פאר די 11 יאהר זייט דער באלפור-דעקלאראציע, ווערט מען איבערראשט, אזוי גרויס זענען די מאטעריעלע און די מאראלישע דערגרייכונגען: די יודישע בע-פעלקערונג אין א"י איז פערדאפעלט געווארען. די צאהל קאלאניעס דערגרייכט שוין — 106 מיט א בעפעלקערונג פון 30,000 קאלאניסטען, מיר האבען אנ'אוניווערזיטעט וועלכע וועט אין צוויי יאהר ארום שוין ארויסגעבען די ערשטע אביטורענטען מיט דר-פלאמען, א הויך-שולע, א טעכניקום, א שול-וועזען מיט 19,000 קינדער. מיר פיהרען איין אין לאנד נייעס אויף יעדען געביט, טעלעפאן, עלעקטריע, קאמוניקאציע, אייראפעאיזאציע אין דער אינדוסטרי. ווען מיר וואלטען מיט פופצעהן יאהר פאראויסגע-זאגט, אז ס'וועט אזוי זיין, וואלט מען אונז אנגע-רופען פאנטאזיארען, און מ'האט עס טאקע אויף אונז געזאגט, א"י האט געשאפען א נייעם גייסט ביים יודען, האט אויפגעהויבען אונזער פרעסטיזש, האט אונז געגעבען א נייעם אינהאלט אין לעבען — דעם פרוב צו שאפען א ניי פאלק מענשען, וואס שטע-הען פונדערוייטענס, אביעקטיוו און נישט קיין יו-דען, מענשען פון א דיסטאנץ און פערספעקטיוו האבען עס געקענט אפשאצען און זיי זענען בעגייס-טערט געווארען און געווארען אונזערע אויפריכטיגס-טע פריינט. גענעראל דידס, דער געוועזענער ענגלי-שער פרעמיער ראמזיי מאקדאנאלד, קאלאנעל ווער-ושוואוד, עמיל וואנדערוועלד. שונאים און געגנער האבען זיך בעמיהט פון פריהער אויס שאפען א נע-גאטיווע בעציהונג אדער שטימונג. דער פעראיין פון די דייטשע יודען האט געפרובט בעאיינפלוסען וואנ-דערוועלדען פאר זיין בעזוכען א"י, צוגעשטעלט מא-טעריאלען קאנטרא א"י, און ער איז טאקע געקומען אהין מיט געוויסע פארבעהאלטען. אבער די א"ר וויקליכקייט האט געווירקט שטארקער פון די איינ-פלוסען. ער איז פערכאפט געווארען פון דעם אלעם וואס ער האט דארט דערזעהן און איז געווארען א הייסער אויפריכטיגער פריינד פון דער בעוועגונג פאר'ן א"י-אויפבוי.

אונטער דעם איינפלוס פון ציוניזם און די דערגרייכונגען אין א"י האט זיך געענדערט די אל-געמיינע בעציהונג צ יודען. און אויב מ'האט זיי אין איינגע ערטער פעראכטעט אלס מינדערווערטי-גע, האסט מען זיי היינט אלס שטארקע ,גלייכע.

דער ריכטער גיט איבער זיינע בעגעגענישען און געשפרעכען מיט הויכע מלוכה-לייט, פיהרער פון דער אייראפעאישער פאליטיק. אויך אין פוילען האט ער געהאט געשפרעכען מיט ד ינרעסטע מלו-כה-לייט: מיט'ן מלוכה-פרעזידענט, פרעמיער באר-טעל, אויסערן-מיניסטער, אינערן-מיניסטער, ביי א-לעמען האט דער רעדנער געפיהלט די טיפע אכטונג צו דער גרויסער שעפערישער בעוועגונג פאר א"י פון וועלכער עס געהט ארויס א שטראהלענדע קראפט אויף דער גאנצער וועלט. איבערגעהענדיג צו פוילען זאגט ה' יפה: פוילען איז דער וויכטיגסטער יודישער צענטר אין דער גאנצער וועלט. דא געפינט זיך דאס שטארקסטע יודענטום וועלכע איז אליין בלוטיג פעראינטערעסירט אין א"י און אינ'ם א"י-אויפבוי. צו סבעדויערען האבען די פוילישע יודען נישט דערפיהלט זייער חוב בנוגע א"י. זייער חוב בנוגע זיך אליין. דער רעדנער קען די שווערע לאגע, ער האט אבער א שטארקען גלויבען אין דער שעפע-רישער קראפט פונ'ם פוילישען יודענטום.

א צייט לאנג האט לעצטענס געהערשט אנ'-אפאטיע. די אפאטיע איז געווען אהן א גרונד, און וועל כולם איז די דאזיגע אפאטיע גרונדלאז איצט א"י איז דער ליכטיגסטער מאמענט אינ'ם יודישען לעבען, דאס ווערט ביסלעכווייז קלאר פאר אלעמען, און דאס דארפען מיר געדענקען.

אין „אהל-יעקב".

פרייטאג צו קבלת שבת זענען די מיטגלידער פון דער דעלעגאציע געקומען אין דער ציוניסטישער שוהל „אהל יעקב". אין נאמען פון קאמיטעט פון „אהל יעקב" בעגריסט די געסט אין העבראישען ה' משה ליטאן. דערויף האלט א איינדרוקספולע רעדע ה' שמואל ושוכאוויצקי. נאכדעם טיילט מיט ה' ש. לעוו אז דער שוהל-קאמיטעט האט בעשלאסען צום אנהויב פון דער „קרן היסוד"-קאמפיין צו גע-בען די ערשטע דעקלאראציע פון סוויגער זלאטעס לטובת דעם „קרן היסוד" ווי אויך איינצושרייבען די מיטגלידער פון דער דעלעגאציע אין גאלדענעם בוך פון „קרן קימת". די פייערליכע אויפנאהמע ענדיגט זיך מיט'ן געזאנג פון „התקוה" דורכ'ן כאר פון דער שוהל.

אין דער סינאגאגע.

נעכטען שבת הפריה איז ה' ל. יפה געוועז ביים דאווענען אין דער סינאגאגע אויף אל. קאש-טשושקי אין דער בעגלייטונג פון די מיטגלידער פון „קרן היסוד"-קאמיטעט. די שוהל איז געווען פול געפאקט. ביים לייענען האט מען ה' יפה און די מיטגלידער פון קאמיטעט מכבד געווען מיט עליות בע תוועלכער מען האט מנדר געווען לטובת דעם „קרן היסוד". נאכ'ן לייענען האט דער פרעדיגער ה' ד"ר מ. ברוידא געהאלטען א רעדע מעניני ריומא און לכבוד די חשוב'ע געסט. די רעדע האט איבערגעלאזט א שטארקען רושם אויף די צאל-רייך פערזאמעלטע מתפללים. צולעצט האט דער כאר געזונגען „התקוה".

אין -ער ווילקער שוהל.

צו דערזעלבער צייט איז אין דער ווילקער-שוהל פייערליך אויפגענומען געווארען דער צווייטער מיטגליד פון דער ארץ-ישראל-דעלעגאציע, ה' ש. ושוכאוויצקי, וועלכער האט אויך אליין געהאלטען א זעהר געלונגענע רעדע, וואס איז אויסגעהערט געווא-רען מיט גרויס אויפמערקזאמקייט דורך די צאהל-רייך פערזאמעלטע מתפללים. נאך דער רעדע האט ה' יוליאן וואלף מיטגעטיילט ,אז דער קאמיטעט פון שוהל האט אויס דאנקבארקייט בעשלאסען איינצו-שרייבען ה' ושוכאוויצקי'ן אין גאלדענעם בוך פון יודישען נאציאנאל-פאנד.

די היינטיגע גראנדיעזע אקאדעמיע אין פילהארמאניע.

היינט 9 אווענד קומט פאר אין פילהארמאניע זאל א פייערליכע אקאדעמיע לכבוד דער ארץ-ישראל דעלעגאציע. מיט רעדעס וועלען ארויסטרע-טען די מיטגלידער פון דער דעלעגאציע, ריכטער ליב יפה, ה' ש. ושוכאוויצקי, און ד"ר מ. וואלד-מאן פון בערלין. צו דער אקאדעמיע זענען איינגע-לאדען געווארען דעלעגאציעס פון געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס, ארגאניזאציעס א.א.וו.

צוליב דעם אונגעהויערען אינטערעס, וואס די אקאדעמיע האט ארויסגערופען אין אלע יודישע קרייזען, איז פאראויסצוזעהן אז די היינטיגע פיי-ערונג וועט פערוואנדעלט ווערען אין א אימפאזאנטע דעמאנסטראציע פו ניודישען אויפבויאונגס-גראנק.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען.

(—) ל. פאוולאווסקי (פיעטריקאווער 307), ס. האמבורג (גלובנא 50), ב. גלוכאווסקי (נארוטאוויטש 4), י. סיטקיעוויטש (קאפערניק 26), א. כארעמוזא (פאמארסקא 10), א. פאטאש (פלאץ-קאשטשיעלני 10), א. סאדאווסקא (זגערזשער 87), ז. גאזשיק (פשעיאזד 59), א. שימאנסקא (פשענדזאלניאנא 75), א. בוסע (זשגאווסקא 59).

ביי די האנדעלס-אנגעשטעלטע.

היינט, זונטאג דעם 25 נאוועמבער 5 א זייגער נאכמיטאג קומט פאר אין פראפעסיאנעלען פעראיין פון די האנדעלס-אנגעשטעלטע אין לאדז (קאשטשושקי 21) א טאנץ פעספער פאר די מיט-גלידער פונ'ם פעראיין און אריינגעפיהרטע געסט. צום טאנצען שפילט צו א גוטע דזשאזבאנד.

פערזאמלונג פון רעטונגס-קאמיטעט.

אין רעטונגס-קאמיטעט (אויף שיענקעוויטש 3/5) קומט היינט פאר אנ'אלגעמיינע יעהרליכע פערזאמלונג.

היינט טרעט אויף וועגענער אין „טויטענטאנץ".

היינט 4 א זייגער נאכמיטאג טרעט אויף אין פילהארמאניע דער וועלטבעריהמטער דייטשער שוישפילער פאוועל וועגענער אין אויגוסט סטרינבערגס בעקאנטע דראמע דער „טויטענטאנץ" וואו ער קרעאירט די הויפטראלע.

וועגענער, וועלכער האט מיט זיינע ביז איצ-טיגע גאסטראלען ממש בעצויבערט דאס טעאטער-פובליקום ענטפלעקט זיך פאר אונז אין „טויטענ-טאנץ" אלס ערשט-ראנגיגער שוישפילער פון גרוי-סער קינסטלערישער מדרגה.

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
אייגענע פראצאווניע פון זועטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: וקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסט-ליכע פיס, גארסעטען א. ז. וו.
עמפפאנגט פון 5—7 אין אווענד.

קלישען
צו דרוקערייען, פערלאגען און רעקלאמען
פערטיגט אויס

„GALWANO" PIOTRKOWSKA 101 TEL 57-68

פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.
היינט, זונטאג, 5 א זייגער נאכמיטאג אין „סיני" (גלובנא 62)
א פארלעזונג פון ה' א. לובאשיצקי
טעמא: „יודישע געשיכטע". איינגאנג פריי!
בעמערקונג: די היינטיגע פארלעזונג פון ד"ר. א. פערלמאן אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע איבער „יודישע מוזיק", ווערט צוליב דער פייערליכער אקאדעמיע לכבוד דער א"י-דעלעגאציע—אפגעלעגט

bieli i udelikatnia cerę
J. & S. Stempniewicz · Poznań

„ארדט" זאכאדניא 43
יודישער קאמער-טעאטער
לייטונג: מ. בראדעזאן.
היינט- 2 פארשטעלונגען: אנהויב 7.45 (פאפולערע פרייזען) און 10 אין אווענד
„אליז טאנצט"
1) שטארקער פון טויט — אינסצעניזירטע לעגענדע אין 2 אקטען מיט פראלאג, אינטערמעצצא און עפילאג.
2) ליבשאפט שיפט. 3) אונזערע קינדער. 4) אין ווילדען וואלד. 5) ווען ווייבער שווייגען. 6) וואס יעדער טהוט. 7) אלץ טאנצט.
הנחה-בילעטען זאנען נישט גילטיג.
ליטער. לייטער: מ. בראדערזאן. מוזיק. לייטער: דוד בייגעלמאן, דעקאראציעס און קאסטיומען—ד. מאטום און ש. בלום. קאנפערענסיערן: י. ריינגלאס און מ. נעלקען

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87
ספעציעל ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע. אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אוו.

פון דער שיינער העלענע ביז דער גרעפין דיובארי,

לעבען און טויט פון בערימטע שעהנע פרויען.

די לעצטע צייט ערשיינען אַ סך ביכער, וועלכע פערנעהמען זיך מיט בעשרייבען דעם לעבענסשיקזאל פון פרויען, וועלכע האָבען מיט דער מאַכט פון זייער שעהנקייט, זייער פיינגייסטיגקייט און ענערגיע געהערשט איבער מלכים און בעשטימט דעם גורל פון פעלקער. לעצטענס זענען אַרויס צוויי נייע ביכער מיט דעם מין מאָנאָגראַפיעס פון היסטאָריש בעריהמטע פרויען. איין בוך איז פון בעוואוסטען דייטשען עסייאיסט פראַגץ בליי און טראָגט דעם נאָמען „הימלישע און ערדישע ליבעס", און דער אַנדערער בוך הייסט „גרויסע מענשען" און איז אָנגעשריבען געוואָרען דורך אַלפרעד זעמעראו און פאול ציידלער.

פראַנץ בליי הויבט אָן זיין קולטור געשיכטע פון די ליבע-דאַמען מיט דער שעהנער העלענע, דער האלב מיטאָלאָגישער, האַלבהיסטאָרישער פרוי פון דעם ספּאַרטאַנישען קעניג מענעלאיאָס. אין זיין מאָנאָגראַפיע שרייבט צו דער מחבר צו דער שעהנער העלענע אַ בעזונדערס וויציגען און קלוגען בריף, וואָס זי האָט געשיקט צו איהר מאַן, וועלכער האָט צוליב איהר געקעמפט קעגען דעם גריכישען חיל ביי די מויערען פון טראָיא. ווייטער שילדערט בליי דעם גורל פון מעסאלינא, פון עלאָאיזע, פון מאַריאַ מאַנציני, פון 3 מענצערינס, 3 מאלערינס, און פון נאָך אַנדערע בעריהמט געוואָרענע היסטאָרישע פרויען, ביז צו דער כינעזישער קייזערין טזיחי. די אַלע פרויען זענען בעשריבען אין וואונדערבאַרע פאַרבען, און זייער לעבען ווערט דורך דעם מחבר געשילדערט אויפ'ן בולט'סטען און אינטערעסאַנטסטען אופן. כאַראַקטעריסטיש פאַר דעם גאַנצען סטיל פון אַט דעם שעהנעם בוך איז דער אויבענדערמאָנטער בריף, וואָס העלענע האָט געשיקט צו איהר מאַן. דער בריף הויבט זיך אָן מיט די ווערטער:

„עס איז באמת נישט קיין יום טוב געווען פאַר אַ יונגער פרוי אין מיין זשאַנר צו לעבען אין ספּארטא. די אייפערזיכטיגע קאָנקורענטינס מיינע האָבען מיר געוואָלט אויפעסען לעבעדיגערהייט, ווייל איך האָב שטענדיג געבראַכט די נייעסטע מאָדעס פון אַטען, אין דער צייט, וואָס זיי האָבען אויף צוואַנציג יאָהר פערזאַמט אין געיעג נאָך דער מאָדע. און דו, מיין ליבער מעני, ביסט שוין אויך נישט געווען פון די יונגעלייט. אָבער אַלץ וואָלט געגאַנגען כשורה און קיין שום ענדערונג וואָלט אויך נישט געווען, ווען אַט דער יונגער טראָיאַנישער יונגערמאַן וואָלט נישט געקומען (דערמיט איז געמיינט געוואָרען דער טראָיאַנישער קעניג-זוהן באַריס, וועלכער האָט פערפיהרט העלענע). ווען נישט דער צופאַל, וואָלט איך מיט דער צייט אויך אָנגעהויבען צו טראָגען אַזעלכע שרעקליכע היט, ווי די אַלע ספּאַרטאַנער פרויען, און איך וואָלט אויך אָנגעהויבען צו עסען די שוואַרצע זופּ, וועלכע פערדאַרבט דעם געזיכטספאַרב. איך קאָן דיר נאָר זאָגען, אַז בעת איך בין אַריבערגעפיהרט געוואָרען קיין טראָיא, און די געטין האָט מיך אויסגעצייכענט פאַר דער שענסטער פרוי, האָב איך אָנגעהויבען פיהרען אַ הייגעטישען לעבען, ווייל אַלע טראָיאַנישע דאַמען האָבען כסדר קיין אויג נישט אַראָבגעלאָזט פון מיר און מען האָט יעדען טריט מיינעם קריטיקירט און אויף אַלץ געקרימט מיט דער נאָז. מיין גוטער באַריס און זיינע ברידער און פריינד האָבען אפילו געטון אַלץ, כדי מיר צו פערלייכטערען מיין ביטערען גורל, אָבער ווען איהר זייט געקומען מיט אייער מלחמה און קיין מאַנסביל אין טראָיאַ האָט שוין מעהר נישט געהאַט קיין צייט צו טרייסטען אַן אָרימע, אומגליקליכע פרוי, און ווען מען האָט צוליב אייער אייביגער שיסעריי מעהר, נישט געקאָנט אַרויסגעהן אין גאַס, און זיך נישט טרייסטען מיט'ן געהן איבער די געשעפטען און אויסזוכען טייערע ציהרונג און קליידער, האָב איך שוין פאַר זיך מעהר קיין אָרט נישט געפונען. און ווען איך האָב אויפ'ן דריטען יאָהר פון אייער בעלאַגערונג בעקומען די מעגליכקייט מיט דער עגיפטישער געזאַנדטשאַפט צו פערלאָזען די שטאָדט, בין איך געווען דער גליקליכסטער מענש אין דער וועלט. איצט איז שוין 5 יאָהר, ווי איך לעב אין דער גרויסער שטאָדט אַלעקסאַנדריאַ. אָבער איך האַלט נאָך אַלץ, אַז איך בין אין טראָיאַ. 5 יאָהר צייט איז שוין, ווי איך לעב ביי אַ הויכגעשטעלטען פריינד, וועלכער טוט אַלץ, כדי מיין לעבען זאָל זיין אַנגענעהם. מיין פריינד איז דער כהן-גדול פון דער געטין אנוביס. די זון פון דעם דאָזיגען הייסען לאַנד האָט מיר אינגאַנצען אָבגעברענט. די היגע מאָדע שטעהט מיר אויסגעצייכענט. דו וואָלסט מיר שוין גאַר נישט דערקענען, מיין ליבער, אַלטער מעני. און ווען איך דערמאָן זיך, אַז איהר בעלאַגערט נאָך אַלץ טראָיאַ, און איהר מיינט, אַז איך בין דאָרטען, לאַך איך פון גאַנצען האַרצען".

אַזוי שרייבט די שעהנע העלענע, און צום סוף פון איהר בריף בעט זי נאָך איהר מאַן. אַז ווען ער וועט אַמאָל איינגעהמען טראָיאַ, זאָל ער לאָזען פון איהר גריסען איהר געוועזענעם געליבטען פאַריס.

אַ קאָנטראַסט צום לעבען פון דער דאָזיגער קאָקעטישער, אומגעטרייער פרוי איז דער טראַגישער סוף פון דער גרעפין דיובאַרי, דער געליבטער פון פראַנצויזישען קעניג, לודוויג דעם 15-טען ווי זעמעדוי און ציידלער בעשרייבען דאָס אין זייער בוך. זשאַנאַ דיובאַרי איז דורכ'ן טריבונאַל פון דער פראַנצויזישער רעוואָלוציע פער'משפט געוואָרען צום טויט כלומר'שט צוליב דעם, וואָס זי איז געווען אַ ווערקצייג פון ענגלישען מיניסטער פיט, און וואָס זי האָט מיטגעהאָלפען, עס זאָל אויסברעכען דער קריג: צווישען פראַנקרייך מיט גאַנץ אויסלאַנד. אין דער אמת'ען איז זי געטויט געוואָרען צוליב דעם, ווייל זי איז געוואָרען זעהר רייך, און מען האָט געוואָלט אויף אַזאַ אופן אָפּירש'ענען די אוצרות, וועלכע האָבען זיך געפינען אין איהר שלאָס.

אין לעצטען טאָג פון איהר לעבען, נאָך אַ שוידערליכער נאַכט האָט זי אינדערפריה, בלייך און ציטערנדיג זיך בעוויזען אין טויער פון דער קאָנסערושערי-תפיסה און האָט זיך געבעטען תחנונים, מען זאָל איהר שענקען דאָס לעבען און האָט דערפאַר געוואָלט אָפּגעבען אַלע איהרע אוצרות, וואָס זענען בעהאַלטען געווען אין שלאָס פון ליסיען. זי האָט דערצעהלט, וואו עס זענען בעהאַלטען נאָך ווערט חפצים, האָט אַרויסגעגעבען אַ סך מענשען, און צווישען זיי אויך איהרע געטרייען קאַמער-דינער מאָרען, וועלכער איז געווען דער היטער פון איהרע פערבאָרגענע אוצרות, אָבער עס האָט קיין זאַך נישט געהאָלפען און מען האָט איהר געפיהרט צום עשאַפאָט.

אויפ'ן גאַנצען וועג וואָס זי איז פערבייגעפאָהרען אין דעם טויטען-וועגעלע, זענען אויסגעשטעלט געווען רידזיגע מחנות מענשען און אַלע האָבען געחוזק'ט און גע'רעש'ט. זשאַנאַ האָט אָבער נישט געזעהען און נישט געהערט, זי האָט נאָר געזיפצט און געוויינט. ווען זי האָט איינמאָל אויפגעהויבען די אויגען, האָט זי דערזעהען, ווי אויפ'ן באַלקאָן פון אַ מאָדע-סאַלאָן שטופּען זיך נייטערקעס, כדי צו זעהען די פרוי, וועלכע איז אַמאָל געווען די מעכטיגסטע פרוי אין פראַנקרייך, און זי האָט דערקענט, אַז דאָס איז דער סאַלאָן, וואו זי האָט אַליין געאַרבייט מיט 30 יאָהר צוריק

אין דער רגע איז פאַר איהרע אויגען פערביי איהר גאַנצער לעבען, איהר יוגענד, נויט, גלאַנץ, ווערסאַל, ליסיען, און זי האָט אַרויסגעלאָזען אַ ווילדען געשריי, וועלכער האָט פעיהילכט די גאַנגאַס. דער תליון אין זיינע ביידע קנעכט האָבען קוים געקאָנט איינהאַלטען אויפ'ן וואָגען די פרוי, וועלכע האָט זיך געריסען מיט אַלע כחות. זי האָט געוויינט און זיך געבעטען ביים אַרומשטעהענדיגען המון:

— איך האָב דאָך קיינעם קיין שלעכטס נישט געטון! ראַטעוועט מיר! איך וויל לעבען! ווען מען וועט מיר שענקען דעם לעבען, גיב איך אַוועק דער נאַציע מיין גאַנצען פערמעגען!"

— דיין פערמעגען — האָט עמיץ פון המון אויסגעשריגען — דו גיסט אַוועק דער נאַציע נאָר דאָס, וואָס דו האָסט פון איהר פריהער אויסגעזויגען!

דער וואָגען איז ווייטער געפאָהרען און באַלד איז די פער'משפט'ע געבראַכט געוואָרען אויפ'ן רעוואָלוציע-פּלאַץ. זשאַנאַ איז אַרויס פון וועגעל, און ווי משוגע פון שרעק האָט זי געשריגען:

— שענקט מיר נאָך אַ מינוט לעבען, ה' תליון!

זי האָט זיך געווערט מיט אַלע כחות און מען האָט איהר געמוזט אַרויפציהען אויפ'ן עשאַפאָט. און אפילו שטעהענדיג אונטען, האָט זי נאָך אַלץ געשריגען: „הילף, הילף!"

אָבער עס האָט איהר שוין נישט געהאָלפען. אין אַ רגע אַרום איז זי שוין געשטאָרבען מיט אַ גרויזאַמען טויט. אונטער'ן מעסער פון דער גיליאָטינע

ה. בלומבאַן.

אַ ווילנער יודיש מיידעל התונה געהאַט מיט אַ קריסטליכען סטודענט,

אַ סברה, אַז דער קריסטליכער מאַן זאָל זיך מגייר זיין.

פון ווילנע שרייבט מען:

אַ ווילנער יודיש מיידעל איז ענטלאָפען מיט איהר געליבטען דעם קריסטליכען סטודענט וואָלאָדיאַ גאַלישאָוו און זיין גוט ראַגיני ביי ווילנע. דער פאָטער פון דער ענטלאָפענער האָט געבעטען דער פּאָליציי איהם העלפען צוריק בעקומען זיין טאָכטער, מחמת זי איז נאָך נישט פולייעהריג.

דערהאַלטענדיג די בקשה פון פאָטער איז איינער פון די קאָמיסאַרען פון וואָיעוואָדישען אויספאָרשונגס-אַמט תיכף אַרויסגעפאָהרען מיט'ן פאָטער אויף אַ טאַקסאַ-מעטער אין גוט ראַגיני, וואוהין דאָס מיידעל איז ענטלאָפען.

ווען דער פאָטער מיט'ן קאָמיסאַר זענען אָנגעקומען אין גוט ראַגיני האָבען זיי טאַקע דאָרט געטראָפען ביידע געליבטע. די טאָכטער האָט זיך אַ פער'שעהמטע געוואָרפען צום פאָטער און געבעטען איהם, ער זאָל איהר מוחל זיין, וואָס זי איז לגבי זיי בעגאַנגען.

דער'ביי איז דער פאָטער געוואויר געוואָרען, אַז זיין טאָכטער איז שוין אַ געזעצליכע ווייב פון סטודענט גאַלישאָוו, אַז די חופה איז פאָרגעקומען נאָך אין ווילנע אין קאַלוויניסטישען קלויסטער אויף זאַוואַלנע גאַס, וואו אַזאַ חתונה קאָן צושטאַנדע קומען אָהן אַ שמד-צערעמאָניע. דערביי האָט די טאָכטער פערזיכערט דעם פאָטער, אַז זי איז גליקליך, דאָס זעלבע האָט אויך ערקלערט איהר מאַן גאַלישאָוו.

דער פאָטער האָט דאַן אָנגעהויבען בעטען גאַלישאָוו'ן, אַז אויב ער וויל, אַז אויך זיין ווייבס עלטערען זאָלען זיין גליקליך, זאָל ער זיך מגייר זיין און ווערען אַ יוד. וועט דאַן אַלץ זיין אין אָרדנונג.

גאַלישאָוו האָט צוגעזאָגט וועגען דעם זיך מיישב זיין. אַזוי אַרום איז צו דערוואַרטען, אַז די געשיכטע מיט'ן ענטלאָפענעם מיידעל זאָל זיך פערענדיגען אומדערוואַרטעט מיט'ן מגייר זיין פון איהר קריסטליכען מאַן.

—:O:—

דער שוואַרצער וואָלף

(ראָמאַן). (5

קיינמאָל אין לעבען איז נאָך וולאַרעק נישט געווען אַזוי נאָהענט פון דער מפלה, ווי דער מאָמענט, ווען ראַרושינסקי'ס בליק האָט זיך צוזאַמענגעטראָפען מיט זיינעם.

איהם האָט זיך אַפילו אויסגעדוכט, אַז אָט־אָט וועט ער דערשפּירען אויף זיך זיין האַנד, און ער איז שוין געווען גרייט צו מכבד זיין דעם געהיים־אַגענט מיט אַזאַ קלאַפּ, ער זאָל דערזעהן די עלטער־באָבען פון יענער וועלט...

צו דער זעלבער צייט האָט וולאַרעק נישט אויפגעהערט צו קוקען אויף ביידע געהיים־אַגענטען מיט אַן אויסדרוק פון פרידליכער נייגעריגקייט.

ביידע געהיים־אַגענטען האָבען איהם אָבער משמעות נישט בעמערקט.

אַהויסגעהענדיג פון וואָקזאַל, האָט ער לייכט אַ אָפּגעאָטעמט.

דער טרעגער האָט צוגערופען אַן אויטאָ, און אַריינגעלעגט אינווענדיג די וואַליזקעס.

עס האָט זיך ראַך נישט געלוינט צו טראַכטען, צי ראַרושינסקי האָט איהם דערקאָנט, צי נישט.

אינ'ם אָפּגעריסענעם בעטלער, וואָס האָט פאַר איהם ברייט געעפענט דאָס טירעל פון אויטאָ, האָט וולאַרעק דע־קענט אַ מיטאַרבייטער פון דער געהיים־פּאָליציי....

בלתי שום ספק האָבען זיך אין דער נאָהענט אַרומגעדרייט נאָך חברה.

ווען ראַרושינסקי'ן זאָל איינפאַלען צו צוהייסלען, וואָלט ער ביי דעם דאָזיגען בעטלער אַ פרעג טון: „אין אַזאַ־און־אַזאַ אויטאָ האָט זיך אַריינגעזעצט אַ־אַך־און־אַזאַ הער — וואוהין האָט ער זיך געהייסען אָפּפיהרען?" כדי ער זאָל זיך דערוויסען אַלץ, וואָס ער דאַרף.

און ווען שוין יאָ אַזוי, האָט דאָך וולאַרעק נישט געקענט פאָהרען אויף זיין רייכער קוואַרטיר אויף לעשנאָ גאַס.

ער האָט זיך דעריבער געהייסען פיהרען אין האָטעל „אייראָפּאַ".

דעם בעטלער־שפּיאָן האָט ער געגעבען אויף ביר, און דער אויטאָ איז שנעל אַוועקגעפאָהרען איבער די וואַרשאָווער גאַסען.

עס האָט געטראָפען אַ קליין קאַלט רעגענדעל.

ועלטענע געהער האָבען אונטער שירעמס זיך געאיילט איבער די נאַסע טראָטואַרען.

איבער'ן לערערנעם אויבעררעק פון אויטאָ האָבען געפּויקט די רעגען־טראָפּענס, און אינעווענינג איז געווען רוהיג צו זיצען.

אין די טיפסטע טיפענישען פון דער גערעכניש האָט זיך וולאַרעק'ן, ווי דורך אַ נעפּעל דערמאָהנט די ווייטע קינדהייט....

אויפ'ן ווינען איז איהם פּלוצים געקומען דער פרוי קאַלסקאַ'ס האָטעל.

צום גליק האָט געפּלאַצט אַ גומענע ראָד פון'ם אויטאָ.

דער אויטאָ איז געבליבען שטעהן אין מיטען דער נאַסער גאַס.

דער שאָפער האָט איהם צו דער צייט פערהאַלטען, זיך פעסט אויסגעוויזעלט, און איז אַראָפּגעקראָכען פון זיין ויץ־אָרט, כדי אַ קוק צו טון אויף דער געפּלאַצטער שינע אינ'ם הינטערשטען ראָד.

אויך וולאַרעק האָט זיך נישט געלאָזט וואַרטען, און זיך אויך כרבעי אויסגעוויזעלט, און ביין אַ פרעג געטון:

— וואָס איז געשעהן?

דער שאָפער האָט געוואָנדט צו איהם זיין רויט אָפּגעווינטינט פנים, אַ מאָל געטון מיט די הענד, און זיך פונאַנדערגעלאָזט מיט אַזאַ מענהר לשון, אַז וולאַרעק האָט ערשט אין אַ צייט שפּעטער פערשטאַנען וועגען וואָס עס האַנדעלט זיך.

און נעהאַנדעלט האָט זיך וועגען דעם, אַז היינט איז עס שוין דאָס צווייטע מאָל, ווי עס פּלאַצען שינעס, אַז צו פערטוישען זי האָט ער, דער שאָפער נישט מיט וואָס, און אַז דעריבער מוז ער אָפּפאָהרען אין גאַראַזש.

וולאַרעק האָט איהם גוט בעצאָהלט פאַר'ן וועג, געגעבען אַ צולאָג אויף ביר, און זיך אָוועקגעשטעלט מיט די צוויי וואַליזעס וואַרטען אויפ'ן טראָטואַר.

דער שאָפער איז פּאַמעליך אָפּגעפאָהרען אין גאַראַזש.

ווען עס גיסט נישט אַ'דיגען, וואָלט ער נישט לאַנג געבראָכט צו וואַרטען אויף אַן'אויטאָ, אָדער דראָשקע.

איצט אָבער האָבען צעהנדליגער אויטאָ'ס זיך געיאָגט איבער'ן גאַס מיט אַרונטערגעלאָזטע פענדליך.

די שאָפערען האָבען ,פאָהרענדיג שנעל, געמאַכט חוזק פון די אַרומגענעצטען פאַסאַזשיר, וואָס האָט זיי פערצווייפעלט גערופען, זיי זאָלען זיך אָפּשטעלען.

ענדליך איז פערבייגעפאָהרען אַ פרייע דראָשקע, און וולאַרעק האָט זיך אין איהר אַריינגעזעצט.

דאָס פערדעל איז געווען אַן'אויסגעמערטעס אַ דאַר'ס, און שנעל פאָהרען האָט מען אויף איהם נישט געקענט.

פּלוצים איז איהם ווידער איינגעפאַלען דער געדאַנק, וואָס האָט איהם שוין נישט איין מאָל גערייצט.

וולאַרעק האָט דעריבער געהייסען זיך פיהרען אויפ'ן אַדרעס פון דער פרוי קאַלסקאַ'ס האָטעל.

כל זמן ר' ירזאָ שקאַ איז געווען אין מעג, האָט וולאַרעק מיט הנאה געטראַכט וועגען דעם, אַז אויך דאָס מאָל האָט זיין גורל איהם נישט פערראַטען:

ווען מען זאָל זיך אַפילו משער זיין, אַז ראַרושינסקי האָט איהם דירעקט אָפּגעוואַרט אויפ'ן וואָקזאַל, און נישט פערהאַלטען איהם נאָר דער פאָר, כדי צו דערוויסען זיך, וואו ער, וולאַרעק בעהאַלט זיך אויס אין וואַרשאַ — איז דאָך די מעשה מיט דער געפּלאַצטער שינע געווען אַ זעהר געוואונשענע זאַך: אָט אָ די קליינינגקייט, ווי דאָס איבערזעצען זיך אויף אַ דראָשקע, האָט דאָך איהם געגעבען די מעגליכקייט צו פערפּלאָנטערען די שפּורען, און געבען איהם עטליכע שעה, ווענינגסטענס צייט, כדי צו קאָנען רוהיג און מיושב'דיג זיך איינאָרדנען.

ווען די דראָשקע האָט זיך ענדליך אָפּגעשטעלט ביים האָטעל פון דער פרוי קאַלסקאַ, האָט וולאַרעק זיך שטאַרק פער'חידוש'ט.

די פענסטער פון האָטעל זענען געווען העל בעלויכטען דורך עלעקטרישע ליכט.

פריהער האָט ער זיך נעהאַט פאַרגעשטעלט, אַז, אויב דער דאָזיגער האָטעל האָט אפילו נעענדערט זיינע באַלעבאַטים — איז ער דאָך אַוודאי געבליבען אין אַזאַ מעמד, ווי ער האָט איהם פערלאָזט.

און אָט, זעהסטו, אַיאַ ענדערונג נאָר!

פון פירהויז איז אַרויסגעלאָפען אַ שאָפער אין אַ ליבעריע.

מיט איין האַנד האָט ער אונטערגעכאַפּט די וואַליזעס, און מיט דער צווייטער — אויסגעשטרעקט אַ ברייטען, לייוועגטענעם שירעם.

וולאַרעק האָט רוהיג אַריבערגעטראָטען די שוועל, בעמיהענדיג זיך נישט צו פערלירען דאָס גלייכגעוויכט, אַזוי אַז די מענשען, וואָס וועלען איהם דאָ בעגעגענען זאָלען נישט דערקענען, אַז ער ווערט בעהערשט פון ערינערונגען.

די דאָזיגע בעמיהונגען זיינע זענען נישט געווען קיין איבעריגע זאַך, ווייל —

דער ערשטער מענש, מיט וועלכען ער האָט זיך בעגעגענט אין קאָרידאָר איז געווען — דער געהיים־אַגענט ראַרושינסקי.

(פאָרטזעצונג קומט)

ווידער א מוראַ'דיגער שטורעם-ווינד

איבער ענגלאַנד, האָלאַנד, דענעמאַרק און דייטשלאַנד

לאָנדאָן. 24. (ספּ. טעל.) נעכטען איז ווידער איבער ענגלאַנד אַדורכגעגאַנגען אַ שטאַרקער שטורעם-ווינד. די קאָמוניקאַציע איז איבערגעריסען געוואָרען. פון עטליכע שיפען אויפ'ן ים זענען אָנגעקומען פערצווייפעלטע הילפס-רופען. ביז איצט ווייסט מען וועגען 5 טויטע און פיל פערוואונדעטע. 500 מענשען זענען געבליבען דאַכלאָז.

דאָס געוויטער איז אויך אריבערגעגאַנגען איבער האָלאַנד, דענעמאַרק און דייטשלאַנד און אָנגעמאַכט אומגעהויערע שאָדענס.

די קראַנקהייט פון ענגלישען קעניג.

לאָנדאָן, 24 (א.ווו.) די קראַנקהייט פון ענגלישען קעניג פערשאַרפט זיך, אַ קאָנסיליום פון 3 דאָקטוירים פערלאָזען נישט דאָס בעט פון קראַנקען קעניג, מ'האָט מורא פאַר אַ לונגען-ענטצינדונג, די טעמפעראַטור איז 38,3.

דער לאָקאַוט אין דייטשלאַנד.

אַרומגענומען נאָך 50 טויזענד אַרבייטער.

בערלין, 24 (אטע). דער פערבאַנד פון די מעטאַל-אינדוסטריעלער אין מיטעל-דייטשלאַנד איז צוגעשטאַנען צום לאָקאַוט. דער נייער לאָקאַוט נעהמט אַרום 50 טויזענד אַרבייטער.

ערדציטערניש אין רומעניען.

בוקאַרעשט, 24 (ספּ. טעל.) היינט אין דער פריה האָט מען דאָ געפיהלט אַ שטאַרקע ערדציטערניש, וועלכע האָט געדויערט אַ גאַנצע מינוט.

3 פרויען פער'משפט צום טויט

דורכ'ן פראַנצויזישען געריכט.

פּאַריז, 24 (אטע) אין פערלויף פון די לעצטע וואָכען האָט דאָס פראַנצויזישע געשוואָרענע געריכט פער'משפט 3 פרויען צום טויט: די יוגאָסלאַווישע פרוי קירעץ, וועלכע האָט דערשטיקט אַ 12 יעהריג מיידעלע; מאַריאַ דאַוויד, וועלכע האָט צוליב נקמה ערמאָרדעט איהר איינציגע קינד פון איהר שכנ'טע אין אַנטאָנינאַ וואַבר, וועלכע האָט דער'הרג'עט איהר 15-יעהריגען שטיף-זוהן.

אונטערגעגאַנגען אַ דייטשע שיף

די צאָהל קרבנות זענען נאָך נישט בעקאַנט.

לאָנדאָן, 24. (אַווע) די דייטשע שיף „העיענוויק" אויפ'ן אַטלאַנטישען ים איז אונטערגעגאַנגען. עטליכע שיפען זענען אַרויס ראַטעווען די אונטערגעהענדע שיף. די שיף איז אָבער שוין נישט מעגליך געווען אָפּצוראַטעווען, צוליב דעם גרויסען שטורם. ביז איצט זענען בלויז אָפּגעראַטעוועט געוואָרען 6 מענשען.

דריי-סטערוויב-מאָרד אין וואַרשא

וואַרשאַ, 24. (טעלעפאָניש) אויף פּאָקואַל נומער 17 האָבען זיך באַנדיטען אַריינגעריסען אין דער וואוינונג פון העניק לעווענפיש, וועלכער איז נישט געווען אין דערהיים, האָבען מיט אַ האַנדטוך געבונדען דאָס דינסט מיידעל און בעראַובט די קאַסע. די באַנדיטען זענען אַנטלאָפען.

געהיימנישפולע פאַרשוינען

אין לעמבערגער סאָוויעטישען קאָנסולאַט.

לעמבערג, 24. (טעלעפאָניש) עפּעס געהיימנישפולע פאַרשוינען האָבען זיך אַריינבעקומען אין דער וואוינונג פון סאָוויעטישען קאָנסול גריגאַריעוו, וועלכע האָבען אַדורכגעזוכט אַלע אַקטען און דאָקומענטען.

געשאַפען אַ קאָמיסיע צו שטיצען די יודישע מינדערהייטס-רעכט.

די אָפּאָזיציע פון אַדוואָקאַט סליאָזבערג.

פּאַריז, 24 (י.ט.א.) נאָך אַן אויספיהרליכען רעפעראַט פון לעאָ מאָצקין וועגען דער לאַגע פון די יודישע מינדערהייטען אין פערשידענע לענדער, וואָס איז געהאַלטען געוואָרען אויף אַ בעראַטונג פון יודישע כלל-טוער אין פּאַריז, איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ קאָמיסיע, וועלכע איז בעאויפטראַגט געוואָרען צו שאַפען אַן אָרגאַניזאַציע צו שטיצען דעם ראַט פאַר יודישע מינדערהייטס-רעכט.

אין דער קאָמיסיע זענען אַריין די ה"ה: א. דאָבריזם, גאָלדשטיין, א. גורעוויטש, ניידיטש און קריינין.

אדוו. סליאָזבערג האָט זיך ענטשידען אַרויסגעזאָגט געגען דער שאַפונג פון דער קאָמיסיע אַרויסגעהענדיג פון שטאַנדפּונקט, דאָס עס איז נישט נויטיג צו בעשיצען די מינדערהייטס-רעכט נאָר צו קעמפען געגען דעם אַנטיסעמיטיזם.

„ליטעראַרישע בלעטער".

עס איז דערשינען דער 47-טער נומער פון די „ליטעראַרישע בלעטער" מיט פאָלגענדען רייכען אינהאַלט: א. אַלפּערין — אַבֿרהם רייזען ברענגט אַ ליבען גרוס (אַ שמועס מיט'ן דיכטער אין פּאַריז). אַלטער קאַציזנע — וועגען דער טשערנאָוויצער רוסישער וויסגאַבע „דורך די ברילען"; י. קליגמאַן — אין דער בערלינער ליטעראַריש - קינסטלערישער וועלט; וואָס לייענען יודישע אַרבייטער אין סאָוויעט-רוסלאַנד אַ סך-הכל פון אַ ליטעראַטור-אַנקעטע); יעקב שטערענבערג — ליד און פּסאַלם אויף באַרג; יצחק באַשעוויס — צוריקקוועגם; אייפּטאָן סינקלער — רזשעק לאָנדאָן; יצחק ליכטענשטיין — מיינע קאָפּ-שטאָכען (מיט 3 בילדער); בריף אין רעדאַקציע; נייע ביכער; כראָניק; בילדער און אַנאָנסען.

צו דער עפענטליכקייט!

אין פרייטאָג-נומער פון „נ. פאָלקסבלאַט" איז געוועזען געדרוקט אַ נאָטיץ, אַז איך האָב כלומרשט פערקויפט טריפה פלייש פאַר כשר. אין נאָמען פון אמת ערקלער איך עפענטליך: די אונערהערטע האַנדלונג פון ועד הרבנים אין לאָדז.

ס'איז נישט אמת, אַז איך זאָל חלילה האָבען פערקויפט טריפה פלייש פאַר כשר. נאָר מיינע שונאים און קאָנקורענטען האָבען דאָס אויסגעטראַכט אַ בלבול אויף מיר און געזאָגט דעם באַלוטער רב, אַז איך פערקויף טריפה-פלייש פאַר כשר. דער רב איז גלייך געקומען צו מיר נאָר אַנשטאָט אַריין צוקומען אין יאַטקע און נאָכצוקאָנטראָלירען, האָט ער זיך אוועקגעשטעלט ביי דער טיר און אָנגעהויבען מיך זידלען און שרייען פושע עוכר ישראל און מאכיל טריפה'ניק. איך האָב דעם אויפגערעגטען רב געוואָלט באַרוהיגען, און געבעטען, רבי איהר זענט מיך אומזיסט חושד. פאַרוואָס מאַכט איהר מיר אַ סקאַנדאַל? קומט אַריין אין יאַטקע וועט איהר זעהן אַז ס'איז כשר פלייש, האָט ער נישט געוואָלט אַריינגעהען, נאָר ווייטער געשריגען. האָב איך אַלזאָ אַריינגערופען צוויי קצבים, ה' ליטמאַן גרינער, אַלעקסאַנדראָווסקאַ 22 און ה' שלמה שאַיעוויטש, אַלעקסאַנדראָווסקאַ 37 און האָב זיי געוויזען, אַז דאָס פלייש איז כשר. און אַז דער רב האָט זיך נאָך אַלץ נישט בערוהיגט האָב איך זיך אויסגעדריקט, צי איז ער שכור? דערפאַר האָט מיך דער ועד הרבנים מיט 3 וואָכען שפּעטער בעשטראָפט איך זאָל בעצאָהלען קנס 120 זל. איך האָב פּראָטעסטירט און אויפגעוויזען, אַז נישט מיך קומט צו קנס'ענען, נאָר דעם וואָס האָט מיך אומזיסט חושד געוועזען.

טראָץ דעם האָט דער זעלבער ועד פערעפענטליכט אַ מודעה, אַז איך האָב פערלוירען דאָס נאמנות – פרעג איך, איז דאָס גערעכטיגקייט? איז דאָס יושר? דערביי בעמערק איך, אַז איך האָב שוין מיין יאַטקע אין דערזעלבער גאַס 58 יאָהר און ס'איז נאָך ביי מיר קיין שום מכשול נישט אַרויסגעקומען. אַלע יודען יראים ושלמים פון דער גאַס קענען מיך, אַז איך בין בחזקת כשרות און כ'האָב נישט געהאַט קיינמאָל קיין סכסוכים מיט'ן ראַבינאַט. נור יעצט, צוליב דעם, וואָס כ'האָב נישט געוואָלט געבען קיין 120 זל., וויל מען מיר צונעהמען מיין פרנסה. ס'פרעגט זיך, אויב דער ועד הרבנים האָט איינגעזעהן, אַז איך בין נישט בחזקת כשרות, פאַרוואָס האָבען זיי מיט 3 וואָכען צוריק מיך נישט אָפּגעשטעלט באַלד, ווען דער סכסוך איז פאָרגעקומען. מיט אַכטונג.

דוד הערש געלבאַרד,
אַלעקסאַנדראָווסקאַ 23. 2715

פאָטאָגראַפירט אייך נור

אין קונסט פאָטאָגראַפישען אַנשטאַלט

„Parisien"

69 BRZEZIŃSKA 69

וואו עס ווערען אויסגעפערטיגט די שענסטע אויפנאַהמען לויט די נייעסטע פאָטאָ-טעכניק.

פינקטליך! / רעעל! / ביליג!

צופאָהר מיט'ן טראַמוואי נומער 1.

2701

קירצליך: סופּערפילם

„די שקלאַפין פון יאַפּאַן"

די געהיימנישען פון שאַנד-הייזער אין יאַפּאַן.

אין די הויפּט-ראָלען: Mistu Diu, Kunyo Ito

קירצליך אין „CZARY"

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקה.

בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע

האָט זיך איבערגעצויגען אויף אַנדזשעיאַ 5

נעמט אָן פון 8 – 10 פריה און פון 5–9 אין אָווענד.

בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

2 האַנד-וועבער

אויף כאַדניקעס

קאָנען זיך מעלדען

ביי רזשעשאַק

אַלעקסאַנדריסקאַ 24. 2718

אַ געוועלב

אין דער געגענד פון פּעטריקאָווער ביז פּזשעיאַזד עווענטועל אַ פראָנט-שטוב 1-טער שטאָק ווערט געזוכט צו דינגען. צו ערפאַרען אין אַדמיניסטראַציע. מעקלערס געוואונשען. 2700

אל תתהלל ביום מחר!!

כי לא תדע מה ילד יום.

לייג נישט אָפּ אויף מאָרגען

נאָר, אַז דו דאַרפסט ערלעדיגען כאַנדלאָווע זאַכען זאָלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביוראָ

פּעטריקאָווער 17 דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52

וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאַפט געשריבען לויט'ן אוסטאַוו אַלערליי ביטעס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס צוווילנע און קאַרנע אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַניעס, רעקורסען וועגען דירה אין וואַרשאַוער-ראַזיעמטשי, וועגען פּעסער אין קאָמיסאַריאַט-רזשאַנדו און אַלע פּאָליציי-בעצירקען, אַקטען אינטערצייזיעס, אַקטע דאָראָוויזנעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען, אין אַלע שפּראַכען. ספּעציאַליסט פון שותפות-אַקטען.

מיט אַכטונג

י. מאַנעלאַ רעכט-קאָנסולענט.

טאַנץ = לעקציעס

ערטיילט פּריוואַט

פון 10 אַ זייגער פריה St. RYBOWSKI, Kilińskiego 163

Dr.

J. POLAKOW

קינדער-קראַנקהייטען

קאָנסטאַנטינער 37a

טעל. 39-75.

צוריקגעקעהרט

נעהמט אָן אין דער לעשניצע טויך גייערס מאַרק (פּעטריקאָווער 294) פון 2 ביז $3^1/_2$ נאָכם. און דערהיים פון $3^1/_2$—5 נאָכם.

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al Kościuszki 27

tel. 51-78,

נעהמט אָן וועגען אינערליכע קראַנקה פון 4—7 אין אָוונט

צוריקגעקעהרט

Dr. DONCHIN

מאַניושקי 1, טעלעפאָן 97-9

ספּעציאַל ארצט פאַר אויגענקראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט קיין פּוילען.

נעמט אָן טעגליך פון 10–1 מיטאָג און פון 4–7 נ.מ.

זונטאָג פון 10 ביז 1 בייטאָג.

ס'ווערען געזוכט

אין אַ גרעסערער אונטערנעהמונג

פאַך-קוואַליפיצירטע שוסטער

וועלכע זאָלען קענען איבערנעהמען די ליטונג פון אַ שיך-אָבטיילונג. ס'ווערט רעפלעקטירט אויף ערנסטע קרעפטען.

אָפערטען סוב. „WYKWALIFIKOWANY FACHOWIEC"

אין אַנאָנסען-ביוראָ ס. פּוקס, פּעטריקאָווער 50. 2711

טאַנץ-לעקציעס ענצעל און גרופּענווייז ערטיילט פּריוואַט און

אין דער שולע דער רוטינירטער טאַנץ-לעהרער

י. לעווקאָוויטש, פאַלודניאָווא 36

איינשרייבונגען טעגליך פון 11 ביז 1 נאָכם. און פון 7 ביז 10 אָוו.

LEKARZ DENTYSTĄ צאָהן-אַרצט

St. GELBERG

זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08.

היילט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע ציינער און מונד-קראַנקהייטען, ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער

נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

אַ אייביגער פעדער-האַלטער

מיט אַ גאָלדענער פען, איז מיר „פערלוירען געגאַנגען". דער ערליכער געפינער ווערט געבעטען אָפּצוגעבען אין אַדמ. פון דער צייטונג. אין געגענפאַל, וועל איך פערעפענטליכען זיין נאָמען.

D. S.

אַכטונג, קאַלאָשען-פערדריכטער!

ווילט איהר, אַז אייער אַרבייט זאָל נישט אומזיסט זיין, זאָלט איהר נור נוצען דעם קלעב = שטאָף

„Cement Renoma"

צו בעקומען אין אַלע געוועלבער פון שוסטער-צודאַטען

ד"ר א.ס. טענענבוים

וואָלטשאַנסקאַ 4, טעלעפאָן 40-25

אינערליכע קראַנקהייטען

איז צוריקגעקעהרט.

נעמט אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונד. 2170

אכטונג, עלעגאנטע הערען!!

דערמיט מאך איך בעקאנט דער געעהרטער קונדשאפט, אז אין בעוואוסטען ערשטקלאסיגען הערען=שניידער=אטעליער ווערען אויסגעפיהרט אלערליי בעשטעלונגען פון אייגענע און אנפערטרויטע סחורות לויט די נייעסטע מאָדעלען פאר דער פיל׳ער צופר׳דע־הייט פון דער געעהרטער קונדשאפט.

רעעלע בעהאנדלונג. פינקטליכע אויספיהרונג. גינסטיגע בעדינגונגען.

א. קוטשינסקי פעפער=גאס 20

אנצוגען, פאלטענס, פעלצען, סמאקינגען

A. Kuczyński מיט אכטונג

פעפער=גאס 20, (איינגאנג פראָנט)

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים=ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט=קראנקהייטען! און מענער=שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען=קראנקהייטען. קווארץ=לאמפ. עלעקטרישער הייל=קאבינעט קאסמעטיק.

— — — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָווענד. — — —

פון 11 ביז 12 בייטאג און פון 2 ביז 3 נאכמיטאג נעהמט־אן א פרוי־דאקטאר נור קינדער און פרויען.

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— — בעזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען. — —

וויזיט 3 זל.

פעלץ = אויסארבייטונגען

לויט די נייעסטע מאָדעלען אין א רייכען אויסוואהל ווי אויך ענצעלנע פעלעכלעך אלערליי רעפאראטורען אויף די בעסטע בעדינגונגען עמפפעהלט

I. SZWARCMAN

Narutowicza 42 tel. 66-31

אינדישע גומי אויף זוילע

אויך פערטיגע גומענע זוילען אויף לודאוו לא:שען אין גרויסען או סוואהל צו קאנקורענץ־פרייזען עמפפעהלט די פירמא

EICHENBAUM i FAJGENBAUM

Warszawa, Franciszkanska 22 tel. 404-79

Dr. med. ALBERT GOTLIB

פיעטריקאווער 26, טעל. 77-50

אקושער און פרויען = קראנקהייטען

נעהמט אן פון 4 ביז 7 אין אָווענד.

2611

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און ערצטליך־דענטיסטישער קאבינעט

זגיערסקא 17 טע/. 16-33.

ד״ר ראקאווסקי	נאז האלז, אויערן קר.	10—11 2—3, 6—7
ד״ר רוזשאנסקי	הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד״ר גאלדשטיין־פאלאק	אויגען־קראנקהייטען	1—2, 6—7
ד״ר יוסמאן	נערווען קראנקהייטען	12—1
ד״ר ראזענצווייג	קינדער־קראנקהייטען	10—12 4—5
ד״ר פאפירני	פרויען און געבורטס־הילף	11—1 ½ 5—6
ד״ר קאנטאר	כירורגישע־קראנקהייט.	4-5 נאכ. 1—2
ד״ר ווינבערג	אינ. הערץ, לונגען־קר.	11-1 ½5—7
ד״ר מאזעל	רענטגען	10—12 4—6
א. גראדזענסקי	צאהן־ארצט	3—7
ב. ראזעס	צאהן־ארצט	9—2

צאהן־באהאנדלונג, פלאָמבירונגען, קראָנען, בריקען, א. א. וו.

אין דער לעטשניצע איז געעפנעט געווארען

א רענטגען־אינסטיטוט

מעדיצינישע קוואַרץ־לאמפ (סאָללוקס), דיאטערמיע און עלעקטראטעראפיע, הויט־פארבעסערונג, קאסמעטיק און ענטפערנען די אוננייטיגע האָר, אנאליזען פון בלוט און אורין (משתּין) פון 4—6 נאכמ.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.

וויזיט אין דער שטאט.

ערצטליך־קאסמעטיש. קאבינעט

מיר. מ. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אווענד

Ford

Motor Company A/S

די אויטאריזירטע פערטרעטער

B-cia Poznańscy inżyn.

Sp. z ogr. odp.

אויסשטעלונגס=סאלאן

פיעטריקאווער 144, טעל. 57-44

גאראזשען: פוסטא 10, טעל. 8-28

רעפאראציע=ווערקשטעלען: פיעטריקאווער 202, טעל. 19-54

מאכען בעקאנט, אז ס׳איז געלאזט געווארען אין בעטריב א״נ א״ריגינעלער

פארדישער רעפאראציאנס=ווערקשטעל

אין לאדז, פיעטריקאווער 202

אויספיהרונג פון זעמטליכע רעפעראטורען, וואס האבען א שייכות מיט׳ן אויטאמאבילי׳זם בײם לאגער א רייכער אויסוואהל פון טייש=טיילען FORD ווי אויך אפאנעס און אקצעסאריעס.

מיר ערטיילען בעדייטענדע ראבאטען פון פרייז־קוראנט.

ס׳זענען אנגעקומען די נייע מאדעלען אויטאס „FORD“

פעלץ = וואַרען

קען מען קויפען אמביליגסטען און אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען גאר ביי דער לאנג=יעהריגער פירמע

ל. ב. פעפער, ווסכאדניא 42, טעלעפאן 04 = 78.

בעמערקונג: די קירזשנער־ווערקשטעל געפינט זיך אויפ׳ן ארט. די ארבייט ווערט אויסגעפיהרט פינקטליך און רעעל.

פ. פאריין פון האנדעלס- און ביורא-אנגעשטעלטע

אין לאדז, אל. קאשטשושקי 21.

היינט, זונטאג, דעם 25־טען נאָוועמבער ד. י., 5 א זייגער נאכמיטאג וועט אין איינענעם לאקאל פארקומען

2710

א טאנץ = אווענד

פאר פעראיינס = מיטגלידער און אריינגעפיהרטע געסט.

צו די טענץ וועט צושפילען א׳נ אויסגעצייכענטער דזשאז=באנד.

Dr. med.

L. Pikielny

אוראלאג

ספעציעל ארצט פאר נירען, בלאזען־ און הארן־קראנק.

NAWROT 8

tel. 19-90

עמפפאנגט פון 4 — 7 אוו.

ב. האכבערג — ביטשריפט = ביורא

פאנסקא 1 טעל. 36-77

ערלעדיגט אלע ארט געריכטליכע און שטייער־אנגעלעגענהייטען אין אלע אמטען אויך אויף לאדזשער וואיעוואדזטווע רעעל און פינקטליך.

בעמערקונג: וועגען פערשידענע שטייער־פראגע נעהם איך פערזענליך אן צווישען 5—6 נאכמיטאג.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 1 - 6

Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, dnia 20-go do poniedziałku, dnia 26-go listopada 1928 r. wł.

Dla dorosłych: **Dla dorosłych:**

OTELLO

(ZEMSTA MURZYNA)

reżyserji Dymitra Bukowieckiego.

W rolach głównych:

Lya de Putti. Emil Jannings i Werner Krauss.

Dla młodzieży:

BITWA MORSKA

przy wyspach Falklanzkich

וויכטיג פאר שטרימף-פאבריקאנטען אויך גארן-הענדלער!!!

אין מיין מעכאנישער קונסט=גארן=צווירנעריי, וויערזשבאווא 6

עקע פאמארסקא. צופאהר מיט׳ן טראמוואי נומ׳ 4

ווערט אנגענומען צו צווירנען אלערליי גארן פאר שטרימף, ווי אויך אנדערע צוועקען. באלדיגע ערלעדיגונג, רעעלע בעהאנדלונג, אויך צוגענגליכע פרייזען.

מיט אכטונג **ה. רייכערט,**

מעכאן. צווירנעריי, וויערזשבאווא 6

פריוואט־וואוינונג **ווסכאדניא 50.**

2548 דער פעראיין

מחזיקי חולים, קילינסקי 120, טעלעפאן 52-65.

טיילט מיט, אז עס ווערען ערלעדיגט אלער ארט דאקטוירים=וויזיטען פאר א גאנץ קליינעם אפצאהל ארימע איינגאנצען בחנם. טעגליך פון 9 ביז 1 און פון 3 ביז 9 אָווענד.

עס ווערען אויך ערלעדיגט אלער ארט אנאליזען.

בעמ.: ביים פ ראיין מחזיקי חולים זענען אנגאזשירט 12 בעוואוסטע דאקטוירים - ספעציאליסטען.

די פערוואלטונג.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און דענטיסטישער קאבינעט.

בזשעזשינער 11, טעלעפאן 37-63

אפען פון 9 פריה ביז 7 אָווענד.

ד״ר האלינסקי	נאז, האלז, אויערן קר.	3—4
ד״ר בערשנער	קינדער קראנקהייטען	9-11 3-4½
ד״ר שיפמאן	אינערליכע קראנקהייטען	11—1
ד״ר לוביטש	הויט און געשלעכט־קר.	12½—1½
ד״ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד״ר גאלדבלאט	אויגען־קראנקהייטען	12½—½
ד״ר עליאשבערג	כירורגישע קראנקה.	1—2
ד״ר בערגמאן	פרויען און געבורטס־הילף	3—4

פּסיכאָ־טעראפּיע, שפּראך־שטערונגען ווי שטאמלען א. א. ווי פאקען־שטעלען, קינסטליכע בערג־זון־בעשטראהלונג איינשפּריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפּעראציעס. אויך ... אין שטאט.— און לאבאראטאריום ווערען ... אנאליזען, ווי אויך פלעגמע און בלוט ... געגען שקאַרלאַטין.

ד״ר ... זקי מטאראפאלסקא

צאהן־ארצט 10—1 3—6

קינסטליכע צייהן, קראנען, פּלאמבען א. ע. ה.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאג.

אנאנסען-פרייזן: פּעריל טעקסט—15 גר. פרייטאג און ערב יו״ט—20 גר. אין דער צייט ? שאַבּעס

אין טעקסט—40 ... 60—

... נאָכן טעקסט—1 ... 7 ... 15—

... 50 ... 100 ... מילימ. פעלדכבען—10 גר. ...

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלן א היים; אויף דער פּראווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד מיט 30 פּראָצ. טייערער.

פאר׳ן אינהאלט אין פארשפּאָן די אנאנסען איז דער פארלאג נישט פאראנטווארטליך.

די אדמיניסטראציע איז אפען מיטאג און אוונט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.

Czcionkami i druk „Najer Folksblat“ Piotrkowska 21.